

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTSGAARDEN

Nr. 9 . December 1943—Januar 1944.

Den gamle Kirke i Landsbyen staar som det faste Punkt i Slægters Gang paa Jorden. Den er Bestandigheds Vartegn dér midt i Sognet, hvor den tyst bekræfter Menneskelivs Skrøbelighed over for Tidens Vælde. Saadan staar den for de Voksnes Tanker, men Sognet har ogsaa en Ungdom, der endnu tænker knap saa dybt over Tingene, og hænder det iblandt op til Jul, at Sneen svøber sin skønne, hvide Kaabe om Kirkehuset og Hytten næst ved, da jubler Børnene, Glæden er saa smittende, at Fatter spænder for Kanen, og kommer hele Familien Julemorgen i Kane til Kirke, da faar Julen foruden sin indre ogsaa den ydre Glans, som i Livets Løb bliver til det straalende Minde om „Julen derhjemme —“.

SLÆGTSGAARDEN

Udkommer hveranden Maaned.

Red. af *Jørg. Petersen* (ansvarlig) og *Chr. Damm*.

**Foreningen
til Bevarelse af danske Slægtsgaarde.**

„Slægtsgaards-Arkivet“,

Dosseringen 14, København N.

Kontoret aabent Kl. 10—12 og 1—3.

Telefon Nora 36 u.

Sekretæren træffes efter forudgaaende Aftale.

Alle Breve til Foreningen skal sendes til Kontoret,
Artikler og andet til Bladet dog til Formanden
ligesom private Forespørgsler.

Landsbestyrelsen:

Gaardejer *Jørgen Petersen*, Thorsgaard, Gislinge
(Formand).

Gaardejer *Jens Jensen*, Sode pr. Hejsager (Næst-
formand).

Greve *F. C. R. Scheel*, Ryegaard pr. Kirke Saaby.
Sognefoged, Gdr. *Andr. Kaad*, Kaadsager, Minte-
bjerg pr. K. Hørup.

Parcellist *Niels Larsen*, Veddinge pr. Faarevejle.
Sognefoged, Gdr. *Hans Pedersen*, Holmegaard,
Sanderum.

Proprietær *Chr. Østergaard*, Bostrup Østergaard
pr. Jebjerg.

Foreningens Sekretær: *Chr. Damm*.

Foreningens Kasserer: Prokurist *O. Svarer*.

Foreningens juridiske Konsulent: Sagfører, cand.
jur. *M. Hesselbjerg*, Hillerød.

Foreningens Revisor: Statsautoriseret Revisor *Kr.
Foged*, København.

Slægtsgaardsejere!

Bevar Deres Slægtsgaard som Minde, ikke ved et dødt Fotografi alene, men ved et levende, personligt præget Maleri. — Spørg os om Prisen!

Kunstmalerne
Jørgen Petersen og *Arne Grundorf*,
Agerup, Samsø.

Museumsinspektør, Dr. phil. Therkel Mathiassen, som har redigeret Majoratsforeningens Bog, udtaler til „Ekstrabladet“, at uden at polemisere med Udstykningsbevægelsen, som man ikke vil til Livs, og som naturligvis har haft stor Betydning, har man med Bogen om Herregaardene ønsket at vise, hvad de store Ejendomme betyder i Samfundet paa alle mulige Felter — landbrugsmæssigt, skovmæssigt, Arkitekturhistorisk, æstetisk, turistmæssigt og socialt.

— Interessen for Slægtsgaardene er stærkt stigende, siger Bladet.

— Man har, svarer Dr. Th. Mathiassen, faaet Forstaaelsen af, at den Kontinuerlighed, der følger med, at en Slægt bevarer en Gaard gennem Tiderne, er af stor Værdi. Naar en Gaard gaar i Arv, er man ikke saa tilbøjelig til at se paa den rent øjeblikkelige økonomiske Gevinst. Det har naturligvis stor Betydning for et Landbrugs Standard og ikke mindst for Skovene, hvor man maa tænke Generationer frem. Ved hyppigt Ejerskifte kommer man noget nærmere hen til Rovdrift. Naturligvis er der ikke noget at sige til, at en udygtig og degenereret Slægt maa forlade en Gaard, saa nye, dygtige Landmænd kan komme til, men ellers bør der gøres det mest mulige for, at Slægterne kan faa Lov til at blive siddende.

*

De vanskelige Rejse- og Mødeforhold har medført, at vi ikke har kunnet afholde de Møder, som det havde været vor Mening at afholde i dette Efteraar, idet vi har mange Amter og Herreder og mindre Omraader, hvor det er paakrævet at oprette Lokalfdelinger. Vi haaber imidlertid, at det kommende Aar vil bringe Lettelser, saa vi vil kunne afholde Møderne. Indtil dette sker, beder vi Tillidsmændene i de forskellige Egne af Landet og de særligt interesserede om at tage sig af Opgaverne, saa godt som de formaar det og især at medvirke til, at Foreningen faar flere Medlemmer.

*

Statsaut. Revisor Kr. Foged sagde ved den ekstraordinære Generalforsamling, at efter hans Mening havde Foreningen nu overstaaet de Begyndelsesvanskeligheder, som altid vil indfinde sig, og at man nu kunde haabe, at den kom ind i rolige Forhold, som medførte, at Foreningen ikke alene kunde afdrage sin Gæld, men ogsaa kunde naa til at faa Midler til at udvide Arbejdsområdet.

*

Medlemsbladet er vort Smertensbarn i økonomisk Henseende, idet det koster os meget baade i Trykning og i Porto, hvortil kommer, at det Annoncebudget, som vi opstillede ved Generalforsamlingen i Foraaret, ikke kan holde. Vi havde

Fortsættes Side 27

Paa Generalforsamlingen i Maj og den ekstraordinære Generalforsamling i November vedtoges det i det kommende Aar at ansætte Kontingentet efter følgende Skala:

3 Kr. pr. Aar for Medlemmer med op til 15.000 Kr. i Ejendomsskyld.
5 " " " " " " mellem 15,000 og 50,000 Kr. i Ejendomsskyld.
10 " " " " " " mellem 50,000 og 100,000 Kr. i Ejendomsskyld.
15 " " " " " " over 100.000 Kr. i Ejendomsskyld.

Vi beder Medlemmerne, naar vi nu i Begyndelsen af det kommende Aar, udsender Kontingentopkrævningerne, om at indløse disse, selv om Kontingentet skulde være blevet højere, end det hidtil har været. Foreningens Udgifter er nemlig steget saa stærkt, at det er nødvendigt at foretage en Forhøjelse. Og denne er lagt saaledes, at den nogenlunde skulde følge Ejendommens Størrelse og Indtægter, hvorfor vi haaber, at Medlemmerne, som saa trofast har sluttet op om Foreningen, fortsat vil gøre dette.

Med dette Nummer af Bladet gaar Aaret ud, og det er derfor fristende at tage et lille Overblik over det, der skete i de Dage, der gik. — Ikke at vi vil give os til at referere alt det, der er sket af Ondskab, hverken her hjemme eller ude i den Verden, hvor Krigen raser i al sin Vildskab, det vilde være at drage alt for triste Mindelser frem — Mindelser, der nok skal melde sig selv efterhaanden, som man tager det afgaaede Aar op til personlig Revision. — Vi vil nøjes med at glæde os over, at Skæbnen endnu har holdt os ude fra det direkte i Krigen, og vi vil sende en deltagende Tanke til de Hjem, hvor Begivenhederne affødte, at en af de Kære enten gav sit Liv eller sin Førlighed som et Offer for det, han følte var en Pligt.

* * *

Et vanskeligt Aar var det for mange, værst for dem i Byerne, hvor Dyrtiden har affødt en Vanskelighed, som vi, der bor ude, hvor Mulden dog giver os helt andre Muligheder

end dem, der skal nøjes med de knappe Rationer, Forretningerne skal fordele til Kunderne, kun i ringe Grad aner. Smalhans i mange Hjem, og en Kamp af næppe anet Omfang for at holde det hele gaaende, — der er sikkert Husmødre, der mere end mangan en „Helt“ fortjente en Orden for den Strid, hun her kæmper paa sin betydende Front.

* * *

Vi slap igen dette Aar for at faa Branden ind over vort lille Land, og vi kan næppe have bedre Nytaarsønske for det nye Aar, end at det ogsaa maa blive os forskaanet i det, der kommer, ligesom vi ogsaa let kan finde hinanden i at haabe og ønske, at dette kommende Aar maa bringe Freden mellem de kæmpende, og at det maa bringe en saadan Fred, at der ikke i den lægges Spiren til den næste Krig, at der maa tages et absolut Hensyn til den Menneskeret, ethvert Land har til at leve sit Liv, som det vil, naar det ikke hermed gaar andre for nær. Kunde dette

ske, var de utalte Tusinder af døde og lem-læstede Menneskeskæbner maaske ikke ofret forgæves.

* * *

For vor Forening har Aaret været et Fremgangens Aar. End ikke den nødven-dige Kontingentforhøjelse bragte nævneværdig Tilbagegang af Medlemmer, de ganske faa, der meldte sig ud, kan have haft helt andre Grunde for dette, og det kan med Sikkerhed siges, at Forstaaelsen af, at der skal Penge til for at arbejde videre, er saa stor, at vi heller ikke behøver at frygte for de Opkrævninger, der gaar ud i det nye Aar, og for dette vil Bestyrelsen gerne bringe Medlemmerne vor bedste Tak.

Et Spørgsmaal, som har mødt os faa Gan-ge, og som har lydt omtrent saaledes: „Kan vi udrette noget ved at staa sammen i denne Forening?“ vil jeg gerne besvare med føl-gende: Et absolut Ja! En Sammenslutning af denne Art, der bygger paa det rent ideelle, kan altid løse sine Opgaver, om vi selv vil, og en af disse, der vel er Hovednerven i For-eningen, er den, at vi fastslaar vort abso-lutte, nationale Samhør i Danmark, hvad en-ten vi bor i By eller paa Land, og med denne maa ogsaa forstaaes, at vi dermed føler en Forpligtelse for dem, der maatte væk fra Bondejorden, vi vil være med at tage et skyl-digt Hensyn til disse og ønsker ikke gennem Kamp at blive stillet overfor de Kompro-mis'er, der igen skal føre til nye Kampe, men gennem Forstaaelsens gode Samvirke give den Ligeret til alle, der maa være Maalet for et samlet Danmark. Men vi vil til Gengæld ogsaa hævde vor absolutte Ret til at føre en sikker Tilværelse i vor Bedrift, saa sandt som Jord og Bønder nu en Gang udgør det Fun-dament, hele vort Land hviler paa.

Vi har i vore Vedtægter fastslaet, at vi har en økonomisk Opgave; denne burde være af langt større Omfang end det, vi er ved at forsøge i mindre Format. Vi tænker os ved de Tegninger af Andele, eller hvad vi vil ønske at kalde dem, der i den aller nærmeste

Fremtid sendes ud, at kunne træde hjælpen-de til, hvor der er tvingende Grund til dette, og enhver kan forstaa, at denne Hjælps Stør-relse og Betydning staa i ligefremt Forhold til de tegnede Summer. Skam faa os, om disse ikke bliver betydelige, og endnu stør-re Skam, om dette ikke indebærer Spiren til en mere betydende Form for Laanevirk-somhed.

Her er nævnt et Par af de Ting, der kan løses ved at staa sammen, og mange andre Opgaver kan Fremtiden indebære, hvor det kan blive nødvendigt at vise, at vi k a n staa sammen, al politisk Strid til Trods.

* * *

Det overvældende Arbejde har bevirket, at vi har foretaget en Arbejdsdeling, saaledes at Slægtsgaardsarkivet nu for Fremtiden er en selvstændig Institution, med økonomisk Støt-te af Foreningen og med en selvstændig Be-styrelse. Men om dette vil Sekretær Dam for-tælle andet Steds. Her skal kun tilføjes, at dette til Trods er de to dog i deres Væren ganske samhörrende, baade nu og i Frem-tiden.

* * *

Og saa slutter vi disse Betragtninger med at ønske alle Medlemmerne og Læserne et rigtigt godt Nytaar og en god Jul, hvor vi, naar den gamle Salme om Fred paa Jord synges, da ogsaa kan lægge Haabet om, at baade disse forjættende Ord, der for snart 2000 Aar siden lød, samt de, der fulgte efter om Menneskenes Velbehagelighed, snart maa gaa i Opfyldelse. For mon egentlig ikke de sidste er nødvendige for de førstes Gennem-førlighed?

Jørg. P.

Højskolehjemmet - Roskilde

SLÆGTSGAARDE

blandt Herregaardene

Af Therkel Mathiassen

Det efterfølgende skal give en Idé om Stabiliteten i Ejendomsforholdene ved vore Herregaarde. Herregaardene er jo, sammenlignet med de mindre Gaarde, lettere at have med at gøre; Antallet er begrænset, og deres Historie er gennemgaaende bedre oplyst. Hvad der her fremføres, giver sig ikke ud for andet end en Amatørs Betragtninger; jeg er ikke Historiker, og de Oplysninger om Forholdene, der bringes, er taget fra de lettest tilgængelige Værker (Traps „Danmark“, „Danske Herregaarde“ o. s. v.). Skulde der derfor være Mangler eller Fejl, bedes man bære over dermed. ¹⁾

Nedenstaaende Tabel viser Antallet af Slægtsgaarde, det vil sige Ejendomme, der i 100 Aar eller derover har tilhørt samme Slægt, blandt Herregaardene. Ved en Herregaard forstaas her en Ejendom, som har et

Aral paa mindst 100 ha, og som har mindst 20 Td. Hartkorn eller 200,000 Kr. i Ejendomsskyldværdi. Herregaardene deles i tre Klasser: De smaa, med fra 100—200 ha (og 20—40 Td. H. eller 200,000—400,000 i Ejendomsskyldværdi), de større fra 200—500 ha (og 40—100 Td. H. el. 400,000—1 Mill. i Ejend.) og de store, med over 500 ha og mindst 100 Td. H. eller 1 Mill. Kr. i Ejendomsskyld. Hører der under et Gods flere Gaarde, regnes det hele som een Ejendom, der da anføres under den Rubrik, som dens samlede Areal berettiger den til. Ejendommene er delt i dem, der tilhører adelige, og dem, der tilhører borgerlige Slægter; der ses her bort fra Ejendomme, der tilhører det offentlige (Stat, Kommune), Stiftelser, Klostre, Aktieselskaber, Foreninger o. s. v. Tallene vedrører kun det Antal Aar, vedkommende Ejendom har tilhørt Slægtens Mandslinie; men i Parenthes er tilføjet de Tal, der gælder, hvis man ogsaa regner Kvindeliniien med.

¹⁾ Noget af Stoffet er benyttet i „Herregaardene og Samfundet“, udgivet af Majoratsforeningen hos Gyldendal 1943.

Antallet af Slægtsgaarde

Ejendommens Størrelse	Ejere	Over 500 Aar	4—500 Aar	3—400 Aar	250—300 Aar	200—250 Aar	150—200 Aar	100—150 Aar	Slægtsgaarde ialt
Over 500 ha	Adelige	0 (1)	0 (1)	0 (2)	7 (10)	10 (17)	13 (14)	14 (8)	44 (52)
	Borgerlige	0	0	0	0	0	0 (1)	5 (6)	5 (7)
200—500 ha	Adelige	0	0 (1)	0 (1)	2 (2)	4 (4)	2 (2)	2 (4)	10 (14)
	Borgerlige	0	0	0	0	0	4 (6)	6 (9)	10 (15)
100—200 ha	Adelige	0	0	0	0 (2)	1 (0)	0 (1)	4 (4)	5 (7)
	Borgerlige	0	0	0 (2)	1 (2)	1 (2)	2 (3)	11 (18)	15 (27)
Adelige ialt		0 (1)	0 (2)	0 (3)	9 (14)	15 (21)	15 (27)	20 (16)	59 (73)
Borgerlige ialt		0	0	0 (2)	1 (2)	1 (2)	6 (10)	22 (33)	30 (49)
Sammenlagt		0 (1)	0 (2)	0 (5)	10 (16)	16 (23)	21 (37)	42 (49)	89 (122)

For at se, hvad disse Tal betyder i Forhold til det samlede Antal Herregaarde, er det imidlertid nødvendigt at supplere denne Tabel med en anden, der viser Antallet af dem, der ikke er Slægtsgaarde. En saadan er anført nedenfor.

Antallet af Herregaarde, der ikke er Slægtsgaarde

Ejendommenes Størrelse	Ejere	50—100 Aar	25—50 Aar	Under 25 Aar	Ialt
Over 500 ha	Adelige	9 (5)	1 (1)	5 (1)	15 (7)
	Borgerlige	9 (8)	2 (2)	10 (9)	21 (19)
200—500 ha	Adelige	10 (8)	3 (4)	15 (12)	28 (24)
	Borgerlige	20 (18)	31 (32)	71 (67)	122 (117)
100—200 ha	Adelige	7 (6)	3 (4)	11 (9)	21 (19)
	Borgerlige	37 (35)	78 (78)	224 (214)	339 (327)
Adelige ialt		26 (19)	7 (9)	30 (22)	64 (50)
Borgerlige ialt		66 (61)	111 (112)	305 (290)	482 (463)
Sammenlagt		92 (80)	118 (121)	335 (312)	546 (513)

For at forstå, hvad disse mange Tal betyder, er det imidlertid nyttigt at omregne dem til Procent, og dette er da gjort i den efterfølgende Tabel, der viser hvor stor en Del af de forskellige Klasser af Herregaarde, der er Slægtsgaarde.

Procenttallet af Slægtsgaarde blandt Herregaarde

Ejendommenes Størrelse	Ejere	Mandslinje alene	Mands- og Kvindelinie	
Over 500 ha	Adelige	75 %	89 %	
	Borgerlige	19 %	27 %	
200—500 ha	Adelige	26 %	37 %	
	Borgerlige	8 %	11 %	
100—200 ha	Adelige	19 %	27 %	
	Borgerlige	4 %	8 %	
Adelige Ejendomme ialt		48 %	59 %	
Borgerlige Ejendomme ialt		6 %	8 %	
Ejendomme med over 500 ha ialt		56 %	69 %	
Ejendomme med 200—500 ha ialt		11 %	17 %	
Ejendomme med 100—200 ha ialt		5 %	9 %	
Samtlige Ejendomme		14 %	19 %	
Ejendomme, der er solgt i Løbet af de sidste 25 Aar		Over 500 ha	12 %	} Af samtlige Ejendomme 49 %
		200—500 ha	46 %	
		100—200 ha	59 %	

Nederst er anført hvor stor en Procentdel af Herregårdene af de forskellige Størrelsesklasser, der er solgt i Løbet af de sidste 25 Aar, disse Tal viser saaledes, i hvor høj Grad der handles med større Gaarde,

Dernæst nogle Bemærkninger til disse Tabeller: Vi ser, at af samtlige Herregaarde, der er i privat Besiddelse, er de 14 pCt. egentlige Slægtsgaarde, eller, hvis vi tager Kvindeliniem med, 10 pCt. Men denne Procent stiger stærkt med Ejendommens Størrelse, saa den ved de større Godser er 56 pCt. (69 pCt.); der er altsaa betydelig større Stabilitet i Besiddelsesforholdene ved de store Godser. Endvidere ser vi, at Forholdene er betydelig mere stabile ved de Gaarde, der ejes af adelige Slægter end ved de borgerlige. Navnlig er dette stærkt fremtrædende ved de større Adelsgodser, af hvilke ikke mindre end 75 Procent er Slægtsejendomme, ja tager man Kvindeliniem med, kommer man op paa 89 Procent. Hvad Aarsagen hertil er, er ikke vanskelig at se; det er Majoratsbaandet, der siden Enevældens Dage har bevaret en Række Grevskaber, Baronier, Stamhuse og Fedeikommisgodser fra at blive solgt. Af de 44 adelige Storgodser, der er Slægtsejendomme, har de 35 været Majorater, medens af de 5 borgerlige kun 2 har været det; af de 10 adelige større Herregaarde har de 7 været Majorater, af de 10 borgerlige kun een; af de 5 adelige smaa Herregaarde har de 2 været Majorater, af de borgerlige ingen. Men da Majoratsvæsenet ophævedes med Jordlovene af 1919, vil der nok efterhaanden ske en Ændring i disse Forhold. Siden 1918 er 18 større Adelsgodser solgt; og selv om der i Løbet af disse 25 Aar kun er solgt 12 pCt. af de større Godser imod 59 pCt. af de smaa Herregaarde, saa vil dette Forhold nok ændre sig en Del i Fremtiden, efterhaanden som de Fideikommiskapitaler (Successor-fonds), som de fleste tidligere Majorater endnu støtter sig til, i Løbet af et Par Slægtled vil forsvinde.

Det er forbavsende at lægge Mærke til, hvor ustabile Forholdene for de mindre Herregaarde har været i Løbet af de sidste 25 Aar; ikke mindre end 59 pCt. af dem er blevet solgt; men indenfor denne Periode ligger ganske vist to Krigsperioder med stærkt svingende Priser, der har fristet til Spekulationssalg.

Det er ogsaa forbavsende at se, hvor faa borgerlige Slægtsgaarde, der gaar tilbage til før 1800. Men dette har sin naturlige Forklaring i en tredie Krigsperiode, 1801—14, da Pengekrisen gjorde det vanskeligt for de Godsejere, der ikke var beskyttet ved Fedeikommisbaand, at beholde deres Gaarde; næsten Halvdelen af Jyllands Herregaarde kom til Auktion i denne Periode, og en stor Del af dem blev overtaget af Staten for forfaldne Skatter.

Vi har nu set, hvormange Slægtsgaarde, der findes blandt Herregaardene, og hvor langt de gaar tilbage. Det næste Spørgsmaal bliver nu: Hvad er det for Ejendomme, og hvilke Slægter er det, der ejer dem?

Ser vi først paa de egentlige Slægtsgaarde, der har tilhørt samme Slægts Mandslinie i over 100 Aar, lægger vi Mærke til, at siden Rosenholm¹⁾ og Gammel Estrup blev solgt, er der ingen Slægtsgaard, der gaar mere end 300 Aar tilbage i Tiden. Kun to Ejendomme gaar tilbage til før Enevældens Indførelse, 1660. Det er Birkelse (Slægten Skeel) og Tranekær (Ahlefeldt). Fra det 17. Aarhundredes sidste Halvdel stammer endvidere Rosenvold (Rantzau, 1660), Schackenberg (Schack, 1661), Wedellsborg (Wedell, 1666), Holckenhavn (Holck 1671), Brattingsborg (Danneskiold-Samsøe, 1677), Valdemar Slot (Iuel, 1678), Knuthenborg (Knuth, 1682) og Fussingø (Plessen, 1694). Alle disse Herregaarde tilhører Adelslægter og har været Majorater. Den eneste borgerlige Gaard, der gaar saa langt tilbage, er den store Proprietærgaard Sønderholm i Vonsild ved Kolding, der har tilhørt Slægten Tingleff siden 1665.

Tilbage til første Halvdel af 18. Aarhundrede gaar Holsteinborg (Holstein, 1707), Brahetrolleborg (Reventlow, 1722), Sæbygaard (Ahrenfeldt, 1723), Harrested (Plessen, 1723), Aalholm (Raben, 1725), Saltø (Plessen, 1725), Engestofte (Wichfeld, 1728),

¹⁾ Af Rosenholm, der har tilhørt Slægten Rosenkrantz siden 1559, tilhører Hovedgaarden dog endnu Slægten.

Lindholm (Plessen 1728), Broholm (Sehested, 1730), Gjessinggaard (Folsach, 1733; det eneste af disse Adelsgodser, der ikke har været Majorat), Tjele (Lüttichau, 1737), Hverringe (Iuel, 1737), Frederiksdal (Schulin, 1739), Ledreborg (Holstein, 1740) og Bregentved (Moltke, 1746). Borgerlige Slægtsgaarde fra denne Periode er Hovedgaardene Jensgaard (Glud, 1748) og Marggaard (Schøller, 1745), samt Gaardene Bøgeskovgaard ved Christiansfeld (Wiborg, ca. 1700), Lindgaard i Dalby ved Kolding (Lind, 1745) og Margretegaard ved Haderslev (Berg, ca. 1750).

Blandt de andre Adelsslægter, der har Slægtsgaarde, træffer vi Navnene Bernstorff (Gyldensteen), Bertouch (Lungholm, Højbygaard), Brockenhuus-Schack (Giesegaard, Gram) Castenskiold (Store Frederikslund, Borreby), Cederfeld de Simonsen (Erholm), Danneskiold-Samsøe (Holmegaard), Holstein-Rathlou (Rathlousdal), Iuel (Schelenborg, Hindemae), Juul (Ravnholt), Knuth (Lilliendal), Steensen-Leth (Steensgaard), Moltke (Jomfruens Egede, Espe, Glorup), Neergaard (Skjoldenæsholm, Førsløvgård, Kastrup, Gunderslevholm, Fuglsang), Raben (Beldringe), Rantzau (Krengerup), Reedtz-Thott (Gaunø), Rosenkrantz (Liselund), Rosenørn (Orebygaard, Nørholm), Scavenius (Klintholm), Schaffalitzky de Muckadell (Arreskov), Schimmelmann (Lindenberg), Skeel (Ryegaard), Treschow (Brahesborg) og Krag-Iuel-Vind-Frijs (Halstedkloster), samt den tyske Adelsslægt v. Jenisch (Kalø).

Blandt borgerlige Slægter med Slægtsgaarde træffer vi endnu Navnene Bramsen (Lauritzminde), Dinesen (Kragerupgaard), Estrup (Kongsdal), Feddersen (Søndergaard), Grandjean (Vennerslund), Grüner (Egemark), Hansen (Henriettelund), Hjorth (Tustrup), Hofman-Bang (Hofmansgave), Ingwersen (Stougaard), Johansen (Dalhavegaard), Jørgensen (Søllestedgaard), Kieldsen (Lynderupgaard), Lange (Ørbækklunde), Lorentzen (Babbelgaard), Neergaard-Petersen (Ouegaard), Overgaard (Hindsels), Rott-

bøll (Børglumkloster), Skriver (Ommestrupgaard), Svanholm (Fruenslund, Ravnborg, Sebber Kloster), Sørensen (Irup), Wassard (Marienlyst), Wilhjem (Øllingesøgaard), Wissing (Vonsildgaard) og Wolff-Snedorff (Engelholm).

Hvis vi medregner Kvindesiden, kommer vi betydeligt længere tilbage med en Række Gaarde, foruden at der kommer en Række andre med. Enkelte kan endog følges helt tilbage til Middelalderen, saaledes Krenkerup til ca. 1430, Arreskov til ca. 1500 og Fussingø til ca. 1550. Stenggaard naar tilbage til 1577, Birkelse til 1614, Broholm til 1641, Ravnholt til 1657, Gram til 1664, Frijsenborg til 1665, Knuthenborg til 1667, Schelenborg til 1671, Rathlousdal til 1674, Sæbygaard til 1682, Langesø til 1684 og Erholm til 1699. Af borgerlige Gaarde kommer vistnok Langkildegaard paa Fyn og Sjølundgaard, Niensensminde og Dalhavegaard, alle i Koldingegnen, tilbage til 17. Aarhundrede.

Andre Gaarde, der gennem Spindesiden kan kaldes Slægtsgaarde, er Øster Alslund, Langholt, Bidstrup, Clausholm, Nørre Vosborg, Juhlsminde, Toftegaard, Bejstrupgaard, Ultanggaard, Svenstrup, Katstrup, Hagedstegaard, Vesterbygaard, Lyngbygaard, Sandbygaard, Næsbyholm, Rønnebæksholm, Nysø, Elvedgaard, Selleborg, Holstenskø, Hvidkilde, Egeskov, Egelykke, Skovsgaard, Møllegaard og Kringelborg.

Selv om der saaledes er ret mange Slægtsgaarde blandt Herregaaarde — sikkert procentvis flere end blandt Proprietær- og Bøndergaarde —, i alt dog forholdsvis faa sammenlignet med f. Eks. et Land som Tyskland. En fornylig foretagen Opgørlse har vist, at 2650 Gaarde med over 125 ha har tilhørt samme Slægt fra før 1800, ja at 950 af disse Slægtsgaarde gaar helt tilbage til Middelalderen, før 1500; 74 gaar endog tilbage til før 1200. En saadan „Bofasthed“ kan vi ikke præstere i Danmark. Fornylig har man jo ogsaa i Tyskland ad Lovgivningens Vej søgt at lette Landboslægtene i at beholde deres Ejendom, idet man er klar over den Værdi for Samfundet, denne nære Tilknytning af Slægtene til Jorden har.

Fabricius:

„Slægten og Slægtsgaarden“

er nu udkommet og faas ved Henvendelse til Foreningens Kontor, Dosseringen 14, København N.

Pris: 2 Kr. 50 Øre.

Danebod Højskole - Fynshav (Als)

3 og 4 Mdr.s Sommerskole fra 3. Maj
5 Mdr.s Vinterskole fra 3. November.
Skoleplan sendes.

Frede Terkelsen.

Vort sønderjyske Maal

I vor Gaard'æ derhjem hæ vi stand'en en Eeg,
som i hundre ad Aar'æ hæ standen aa trodset
naar æ Storm drøv sit Leg,
aa fra Synden den kom
med sit Susen igjennem æ Toppe saa taasset.
Fra Slægt aa te Slægt hæ den standen i' Gaard'æ,
forsømt bløv den tidt som vi shel aa vor Kaar'æ.
Mee staa'd som et Tegn
for vort Land aa vor Egn,
aa trosset æ Tid'æ om saa di vaa goj'd eiler haard'æ. —

Æ kjender en Eeg te den spred'æ sin Kron,
øv'æ hel vort Land mellem Øster og Vester.
Vi kjender æ To'n
for den gør os saa glajd,
hver Dav ved vor Dondt aa naar vi samles aa fester.
Hven men do, hven tror do de aaltdit har ejdt den,
hven tror do de aaltdit har passet aa plejdt den?
De hæ' Smaafolk aa' Lan'd,
an den simpleste Stan'd,
aa derfor den hver Dav hæ væet te Nytt
aa hæ glæjdt dem. —

Den Eeg er vort Sprog, vort sønderjysk Maal,
de hæ glæjdt vos aa nytt vos igennem æ Tid'æ.
De kund vær'æ som Staal
men saa mild i sin Klang,
aa bøjd Trods aa vaa stærk i den Kamp som vi strid'æ.
Den gav vos æ Kræfter i' Kamp mod vor Fjender.
aa tidt maadt di se den kund osse vis Tænder,
Et Hurra aa en Skaal,
for vort sønderjydsk Maal,
som de bédst ad de vi ved vi har ad aaltdit

hvad vi kjender.

Af Th. Lorensens Manuskript-Samling
„Brogede Blade„

Skik OG Brug

Bondarbejdets Skikke er ikke for al Fremtid givet fra Arilds Tid. Man har ganske vist altid sagt, at saadan er det, og saadan gør man, for saadan har man altid gjort.

Hvor langt tilbage naar da Begrebet altid?

I ældre Tid, i Hjemmeindustriens Tidsalder, — nærmere bestemt: for 60—70 Aar siden, strakte det sig længere end i nyere Tid. Hvert enkelt Arbejde, hvert Haandelag i en Bondegaards travle og mangeartede Virken Aaret rundt er lært videre fra Gammel til Ung og de yngste, ja Børnene med igennem Slægtled. Man indlevede sig i det fra Barnsben af i Stedet for at ironisere saa meget over Forældres, Bedsteforældres og Oldeforældres Sædvaner og Skik og Brug. Gamme Erfaring borgede for, at Traditionerne duede.

Og det oplærtes ikke alene fremefter, men ogsaa til Siden. Gaardkoner snakkede sammen og lærte af hinanden, saalænge de levede. Hvad der paa den Maade af Nyt kom ind i Skikkene, blev prøvet af de yngre med større Vovemod, og viste det sig, at det duede, blev det Skik og Brug tillige med alt det andet. Pigerne lærte af Konerne og tog deres Kunnen og Videnskab med sig til andre Tjenestesteder, hvor der var andre Skikke, lærte disse Skikke med og lærte fra sig af det bedst af det, de førte med sig, maaske uden selv at vide af det. Og naar de saa selv stiftede Hjem, stort eller lille, indførte de her det bedste og dygtigste af, hvad de havde lært, og lærte det videre til dem, der kom efter.

Saadan blev Arbejdets Skikke til. Saadan blev det meget Arbejde overkommeligt, saa det ikke blev til en Trædemølle. Trods de gamles Hængen ved det overleverede kom der somtid noget nyt og godt til andet Steds fra.

De blev dygtige Mennesker, alle de, der lærte paa denne Maade og under de nøjsomme Vilkaar. De lærte Orden, ikke blot i Ordets egentlige Forstand, men ogsaa Orden i Arbejdet. Det blev lagt til Rette Aaret rundt, det ene tilpasset efter det andet, hver Del for sig og gjort færdig til sin Tid, ofte endda efter Almanaken.

Paa Bagedage blev der bagt hele Dagen; Rugbrød til en Maanedes Forbrug og Hvede-

kage til en Uges. Det var en Fest med al Travlheden. Det gav dejligt nyt Brød og lækkert Fintbrød paa Plader og Ovnkage til Middag. Og inden Aften var der igen rent og ryddeligt i Bryggers og Køkken og allevegne.

I Rengøringstiden, paa Vaskedagene, naar Faarene blev klippet og paa Slagtedagen blev alting gjort den ene Gang som den anden, alting i bestemt Orden og Rækkefølge, saadan som det havde vist sig, at det var rigtigt og bedst.

Og ogsaa hvert Arbejde, som tog Uger og Maaneder, havde sin afmaalte Tid. Hørren fik sin Behandling hele den lange indviklede Proces igennem med Saaning og Renholdelse, Ruskning, Brydning, Knævling, Skætning og Hegling, Kartning og Spinden efter gamle Love, uskrevne men ubrydelige. Konen og Pigerne skulde være færdige med at spinde til Vadmel inden Jul, for at det kunde blive vævet og stampet, inden det blev for varmt i Vejret. Pigen fik buldne Fingre, hvis hendes Ten gik rundt imellem Helligdagene, og hvis hun brugte Naal og Traad i Højtiden, ligesom der gik Skaar i Avlskarlens Ære, om han ikke sørgede for at faa grøftet op, gravet fra Voldgærderne og var færdig med Pløjning inden Juleaften, ellers vilde Jerusalems Skomager sætte sig til Hvile paa Ploven Julenat.

Efter Jul, naar Pigen spandt Uld om Aftenen, maatte Karlen karte et Pund Uld hver Aften i Stedet for at strække sig paa Løjbænken. Som Belønning fik han af Konen Uldgarn til et Par Hoser eller Hvergarn til en Vest og af Pigen et Smil, et skæmtsomt Ord, „saa møj manne Slags Tak“ og Løfte om „syv søde Kys og et Stykke Sukker“. Det hændte, at han ikke lod sig nøje med det, og at de to efter dette hjalp hinanden med alt Resten af Livet.

Da Fabrikerne afløste Hjemmeindustrien, og da Mejeriets Centrifuge og store Svingkerne gav bedre og mere Smør end Gaardenes gamle Metoder, forandredes med et Slag Arbejdet, især Kvindernes. Husførelsen blev pænere, der blev mere Tid til Renholdelse af Stuerne, Gulvene blev blanke i Stedet for hvidskurde, og Spinderokken blev afløst af Broderetøj.

I det uendørs, i Mændenes Arbejde gik Udviklingen i en noget anden Retning. Driftsmaaderne blev industrialiserede og mekaniserede. Produktionen blev fordoblet i Løbet af en Menneskealder. Hvad Gaardene hidtil havde været fælles om, Tærskværk og Kværn, fik de nu hver for sig samtidig med

elektrisk Lys og Kraft, og med de dyre Markmaskiner og Redskaber gik det ligedan: hver fik sit af det, som to eller flere havde været fælles om. At Haandens Arbejde er blevet lettet af Maskinerne har gjort, at Bondearbejdet har skiftet Karakter og Skikke med en Hastighed, der kun kan sammenlignes med Maskinernes.

Marius Beck.

1000 Undersøgelser

I DET KOMMENDE AAR

Paa Foreningens Budget for indeværende Aar var afsat 350 Kr. maanedlig til „Slægtsgaards-Arkivet“ og for dette Beløb skulde der foretages mindst 150 Undersøgelser for Foreningens Medlemmer. Vi har haft nogen Vanskelighed med at finde den bedste Form at foretage Undersøgelserne efter, idet det gælder om at faa foretaget Undersøgelser for de flest mulige Medlemmer. Vi har, som andetsteds omtalt, forsøgt at trykke en Undersøgelse af alle Slægtsgaarde i et Sogn, men det giver saa stort Underskud, at vi er afskaaret fra at fortsætte ad denne Vej. Og skal vi foretage større Undersøgelser, vil vi ikke kunne naa noget stort Tal, idet de kræver ikke saa lidt Tid. Vi har derfor besluttet i første Omgang at sende alle Medlemmer en Gennemgang af Folketællingslisterne, som findes i Rigsarkivet for hele Landet, og som naar fra 1890 og til 1787. Det er slet ikke daarlige Resultater, man kan naa ad denne Vej, og i alle Tilfælde kan der herigennem fremskaffes flere Oplysninger end de fleste Slægter kender.

Vi naar i Aar op paa omved 500 Undersøgelser, maaske en Del flere. De fleste vil være saadanne Gennemgange af Folketællingslisterne, mens ikke saa faa er større Undersøgelser.

I det kommende Aar regner vi imidlertid med at kunne naa op over 1000 Undersøgelser af denne Art, saaledes at vi i Løbet af nogle faa Aar kan naa igennem alle Medlemmer. For at kunne dette, maa vi

imidlertid bede alle Medlemmer om at udfylde og indsende de udsendte Spørgeske-maer, idet vi gerne skal kende Matrikelnumret og ogsaa Ejerne eller Brugerne af Gaardene tilbage til noget før 1890, saaledes at vi har noget at holde os til, naar vi skal føre Slægten længere tilbage. De Medlemmer, som ikke har udfyldt et saadant Spørgeske-ma og ingen har, bedes venligtst skrive efter det. Det skal omgaaende blive tilsendt.

Udover disse Undersøgelser, som sendes Medlemmerne gratis, foretager vi større Undersøgelser vedrørende Slægterne og Gaardene. Slægterne fører vi saa langt tilbage paa Gaardene, som vi kan, og Gaardene føres ligeledes saa langt tilbage, som vi kan følge dem; i de fleste Tilfælde vil det sige til Matriklen af 1686. Disse Undersøgelser koster 50 Kr. Enkelte, som er særlig vanskelige, vil dog

Slægtsgaards-Arkivet

Dosseringen 14, København N.

For det Tilskud, som ydes af Foreningen, følger Arkivet gratis Slægten tilbage paa det Antal Gaarde, som kan undersøges for de bevilgede Midler.

Derudover foretager Arkivet Undersøgelser over Slægter og Gaarde og fører Gaardene tilbage til Matrikuleringen i 1686. Dette gennemføres forholdsvis hurtigt og for en Sum af ca. 50 Kr.

Ønskes der foretaget yderligere Undersøgelser, udarbejdet Ane- og Stamtavler, udfører Arkivet dette for een i hvert Tilfælde aftalt Pris.

Desuden gennemfører Arkivet Navneskifter og Tinglæsning af Gaardnavne for den lavest mulige Pris.

Undersøgelserne, Navneskifter og Tinglæsning af Gaardnavne udføres ikke alene for Slægtsgaarde, men for alle Interesserede.

Alle Undersøgelser foretages af anerkendte Slægtsforskere og dokumenteres gennem Bilag.

blive noget dyrere. Vi har allerede foretaget ikke saa faa af disse Undersøgelser, saaledes omved en Snes Stykker for Møn alene. Og de fleste har givet et ret fyldigt Billede af Gaardenes Historie, saaledes at Ejerne har været godt tilfredse hermed. De fleste af disse Undersøgelser er saa langvarige og fyldige, at de i Virkeligheden skulde koste mindst 100 Kr. Men vi haaber, at vi fortsat kan gennemføre dem til Halvdelen og omved Halvdelen af denne Sum. Vi har en Række gode Medarbejdere til at foretage disse Undersøgelser, og de fleste vil kunne gennemføres i Løbet af en lille Maanedes Tid. Vi haaber, at mange af Medlemmerne vil benytte sig af dette Tilbud, idet det er meget fordelagtigt.

BØGER

Slægtsgaarde i Frøslev Sogn

„Slægtsgaards-Arkivet“ har som et Forsøg foretaget en Undersøgelse af en halv Snes Slægtsgaarde i Frøslev Sogn paa Stevns og udsendt dem i Bogform. Undersøgelserne er foretaget af Genealogen Wilh. v. Antoniewitz, som har faaet alt det med om Gaardene, som han kunde faa i den Tid, der var levnet ham, og for de Midler, der stod til Raadighed herfor. Der kan selvfølgelig findes betydeligt mere om hver Gaard og hver Slægt, og der burde vel ogsaa have været mere med, men som sagt: Midlerne var ikke dertil. Bogen er meget smukt trykt, og det udmærkede Billedmateriale, som Genealogen har fundet frem, kan endda betegnes som fremragende trykt. Calbergs Bogtrykkeri, som har trykt Bogen, har Ære heraf. Den største Brist, som Forsøget udviser, fremkommer dog i økonomisk Hensende, idet der kun er Interesse for Bogen i selve Sognet. Og da det drejer sig om en af vore mest slægtsinteresserede Egne, vil det sige, at „Slægtsgaards-Arkivet“ maa opgive Forsøget med at trykke Undersøgelserne.

»Herregaardene og Samfundet«

Majoratsforeningen har under Redaktion af Museumsinspektør, Dr. phil. Therkel Mithiassen hos „Gyldendal“ udsendt et Værk, der ved historiske og aktuelle Skildringer redegør for Storlandbrugets samfundsmæssige Betydning. I Indledningen, som er skrevet af Foreningens Formand, Kammerherre, Lensgreve E. Bernstorff-Gyldensteen, fremhæves, at de sidste Aartier ikke har været Herregaardene gunstige, og at mange Len- og Stamhuse ikke har kunnet bevares i de Familier, der gennem Generationer har ejet dem. „Men Tiderne“, fortsætter Formanden, „har atter forandret sig, og man er begyndt at faa Øjnene op for Ønskligheden af Stabilitet og Kontinuitet i Jordbesiddelsen. Herom vidner den senere Tids Slægtsgaardsforskning, hvorved det er blevet konstateret, at der endnu her i Landet findes op imod 15,000 Gaarde, som har været nedarvet i lige Linje gennem mindst 100 Aar. Disses Bevarelse i Slægterne er man begyndt at erkende som et attraaværdigt Maal, idet man forstaar, at en nær Tilknytning til Fædrenes Jord mere end noget andet medfører Rodfæstethed i Hjemlandet. Dette gælder i samme Grad for Husmænd, Gaardejere og Godsejere. Hermed skal der ikke plæderes for en Genoprettelse af det gamle Majoratsbaand, men for særlig Hensyntagen, hvor man træffer paa Jordbesiddelse, der i lange Tider har været

TANKE-TORSK

Det er en sølle Verden, vi
til daglig gaar og jokker i,
og Mennskne noed Rak.
At ikke sæl jeg saadan er,
for det jeg daglig mer og mer
kun det kan sige, Tak!

*

— Hvad er det at være en fin Mand?

— Det er som Regel en Mand, der lever af de Penge og paa de Minder, hans Forfædre skabte, eller som søger at glemme, hvem disse var.

— Det kan ogsaa undtagelsesvis være en Mand, der ikke mener at være mere værd end vi andre.

*

— Hvad er en Sognekonge?

— Det er en Mand, der spilder sin Tid med at tro, at han faar andet end Utak for at arbejde for andre.

— Hvordan bliver man Sognekonge?

— Ved Penge, Frækhed, Familie samt ved, at der egentlig var et Par andre, der var bedre begavede, men som ikke kunde enes. Det bedste Minde, en Sognekonge kan efterlade sig, er hans Efterfølger.

Søren.

i samme Slægts Eje. Man maa kunne komme bort fra det Standpunkt, at Jorden bør betragtes og behandles blot som et Handelsobjekt og fra Uviljen imod at lette Grundskatterne i vanskelige Tider, fordi man alene har sin Opmærksomhed rettet paa Muligheden af et øjeblikkeligt Salg, hvorved Sælgeren menes at kunne indkassere en Gevinst i Form af den kapitaliserede Skattelettelse.“

Bogen er et fortrinligt Værk, som giver en Skildring af de gamle Bygningers arkitektoniske Værdi, af de store Gaardes landskabelige Betydning, om Gaardenes Historie, deres nationaløkonomisk Betydning, om de sociale Forhold paa Godserne og deres Beskatningsforhold, samt om de Skove, der hører til det store Landbrug.

Skattevæsenet burde i højeste Grad tage Hensyn til, at mange af de gamle, smukke Herregaarde er fredet, for det er i mangfoldige Tilfælde uoverkommeligt for Ejerne baade at vedligeholde disse Bygninger og ogsaa betale den store Skat, der er paa dem. Det er kulturhistoriske Mindesmærker af Værdi for hele vort Samfund, og som Følge deraf bør deres Beskatning sættes saaledes, at de kan bevares.

Dr. phil. Therkel Mathiassen har selv skrevet om Herregaardenes og Godsernes Udbredelse i Danmark, om Besiddelsesforhold, om Herregaardene som Bygningsmonumenter samt om Godserne og det danske Landskab. Dr. phil. Hans Jensen har skrevet om Godsejerstanden og Herregaardene i historisk Belysning. Sekretær i Centralforeningen af Tolvmandsforeninger Karl Madsen har skrevet om Storlandbrugets nationaløkonomiske Betydning. Skovrider Aage Bavngaard har skrevet om Godsernes Skovbrug, og Ekspeditionsssekretær, cand. polit. A. Clausager om Godsernes Beskatningsforhold.

»Dansk Billedbog«

Fru Ellen Dahl, født Dinesen — en Søster til Karen Blixen — har paa „Berlingske Forlag“ udsendt en Bog: „Dansk Billedbog“, hvori hun tolker Kærligheden til vort Lands Natur, til alt Dansk, som hendes Liv er bygget op af, og som hun har faaet i Arv fra Forfædrene. Hun har delt Bogen i forskellige Afsnit, som er fortrinligt illustreret af Erik Clemmensen. En Forklaring paa det dybe Forhold til Naturen og Jorden faar man i det Afsnit, hvor hun fortæller om Gaardene paa Landet, om Markernes Betydning, om Længslen efter Jord og det lange Sigt, paa hvilket det opdyrkes. Nydeligt taler hun ogsaa om de smaa Jordbrug, det lille danske Hus, og man føler hendes fribaarne Sind i Slægt med vort Hav, hvor hun fortæller om Havet om Danmark,

»Gamle danske Bøndergaarde«

P. Haase & Sønns Forlag har udsendt en Bog af Dr. phil. Aksel Steensberg, hvori gengives 150 Billeder af danske Bondegaarde, saa alle Typer og Former illustreres i Værket. Doktoren understregede bl. a., hvordan man i den danske Bondegaard sporer en Brydning mellem Øst og Vest. Storebælt er Grænsen mellem Kulturen fra Øst og fra Vest. En af de karakteristiske Forskelle er, at Bøndergaardene paa Sjælland har een Skorsten, mens de fynske eller jyske Bøndergaarde har to. Smukt er det at iagttage, hvordan det flade danske Landskab har været med til at skabe den lave danske Bondegaard. Vi kender ikke til flereetagers Bøndergaarde, som Norge har dem. Den danske Bondegaard begyndte som en enkelt Længe; den voksede, fik Sidebygninger, indtil den firelængede Gaard om den lukkede Gaardsplads var skabt. Smukt og indgaaende fortæller de mange Billeder og Tekster dette vigtige Kapitel i dansk Kulturs Historie.

Teksten er selvfølgelig god, men særligt maa de mange dejlige Billeder fremhæves, som er ualmindelig smukt trykt paa godt Papir. Det er en Bog, som maa glæde enhver, der holder af vore gamle Gaarde.

»Jorden drager«

Gyldendalske Forlag har udsendt en Bog: „Jorden drager“ af Sven Edvin Salje. Denne svenske Roman vandt 1. Prisen i en svensk Konkurrence, og der maa siges om den, at den vandt den med Rette, for sjældent er der skrevet saa god en Bog om Bønder, deres Liv og deres Arbejde. Livet paa den gamle svenske Slægtsgaard og i den lille Landsby staar lyslevende for os, og gribende er Forfatterens Skildring af Gaardens Salg, fordi et Par af Sønnerne vilde se Penge. Det er een af de Bøger, der bør ligge paa Julebordet i Slægtsgaardshjemmene. D a m m.

»Slægten paa Egegaard« og »Vejen tilbage«

Sønderjysk Bogforlag har udsendt to Bøger af Foreningens Sekretær Chr. Dam. Den ene er en Fortælling fra en sønderjysk Slægtsgaard og har Tittel: „Slægten paa Egegaard“. „Ribe Stifts Tidende“ skriver om Bogen, at „det er lige til, at der i Romanen er en Slags Genklang af den Betydning, Chr. Damm har set i de danske Slægtsgaarde. Det bevarende Moment, der ligger i Slægtsgaardene, og disses Betydning for en Kulturs Bevarelse er uomtvistelig, og i Romanen er dette set i sønderjysk Betydning. — — — Man kan maaske paa en vis Maade kalde Romanen ensidig, som den hefter sig ved den sønderjyske Kulturkamp, men saa meget desto stærkere er dette Spørgsmaal belyst.

Der er altsaa her som alle Vegne Fordele ved Ensidigheden, der modsvarer Manglerne, og Chr. Damm har med stor Dristighed behandlet sit Emne, og han har faaet Lejlighed til at sige adskillige Ting, som trængtes til at siges“.

„Vejen tilbage“, som samme Forfatter har skrevet, er en Roman om Arbejdsløsheden og dens nedbrydende Virkning selv paa de stærkeste Karakterer. Forfatteren slaar fast, at Hovedstaden slet ikke byder paa de Chancer, som man tror, og at de, der er kommet herind, gør bedst i at finde Vejen tilbage til Landet.

»Vore Herregaarde«

Paa Hagerups Forlag er udkommet Dr. Therkel Mathiassens „Vore Herregaarde“.

Som det kunde ventes af den Mand, er vi blevet beriget med et Værk af Iødigste Art. I korte, desværre, maa man sige, for korte Rids, trækkes her et Stykke af Danmarks Historie fra Middelalderen til vore Dage op baade ved Hjælp af udmærkede Billeder samt af en Tekst, der klart og nøgternt viser os, hvilke Værdier vort Land har i vore gamle Herregaarde.

Maatte dette smukke Værk være med at fastslaa, hvad der allerede gennem Fredningsbestemmelserne er erkendt, at dette er et „Fælleseje“, hvor vi alle har en „Fællespligt“ til at værne og bevare de Bygninger, der danner Rammen om en næsten 600-aarig Periode, hvordan end saa Fremtiden ellers vil røgte Jordfordelingen i Danmark.

Forlaget har, som Forfatteren, kun Ære af denne Udgivelse, og alle, der interesserer sig for Historie og Arkitektur, burde anskaffe sig et Eksemplar.

J ø r g . P .

E. Danielsen og Larsen

Aktieselskab

Frøavl og Frøhandel

Hovedkontor: Carl Jacobsensvej 29—33,
København Valby.

Telefon: Central 84 (5 Linier)

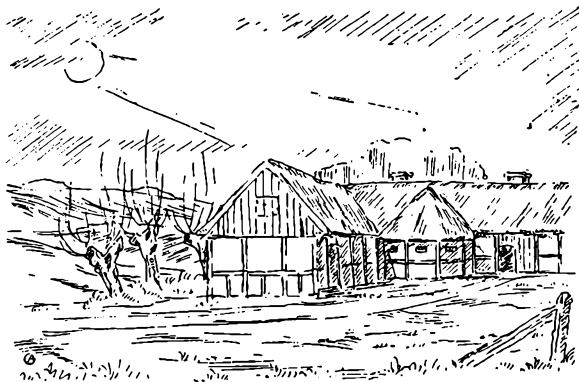
Lager. Renseri, Ekspedition: Nakskov.

Telefon: Nakskov 825

Bedre Udsæd = Bedre Avl

Slægtens Gaard

Digt af Olaf Gynt

Slægtens Gaard med kalkhvid Længe
drømmer ved de grønne Enge
og det gamle Diges Sus — —
svunde Aar og Trin og Toner:
hør igennem Poppelkroner
rundne Tiders Sagn og Brus!

Stadig pusler mildt derinde
Gaardens kloge, kristne Kvinde
bondefrom med Stuens Ting:
kridhvid Dug som Sne kan skinne,
Kobberkedlen har sit Minde:
vævet Lin med gyldne Sting.

Her har gamle, stoute Bønder
drøftet tyst med deres Sønner
Udsigt for det nye Korn — —
Gud har givet det den rige
Modnings Brus om Kær og Dige
sødt og saligt som tilforn!

Mildest risler dog ved Vaaren
Blodbøg, Pilehegn om Gaarden
som i hundred lange Aar — —
her er Slægtens Aand og Arven,
Saft af Fortids Muld i Marven,
Ydmyghed i stille Kaar!

Den ny LANDMANDSBOG er parat!

Professor
K. A. Bondorff

Den nye Landmandsbog, der i Maj udkom paa Westermanns Forlag, er en Haandbog for Landmanden i hans daglige Virke. I dens to tykke Bind behandles paa letforstaaelig Vis alle vi tige Omraader indenfor Landbruget. Hovedredaktørerne er to af det danske Landbrugs mest kendte Mænd, Professor K. A. Bondorff og og Forstander Johs. Petersen-Dalum fra Dalum Landbrugsskole og Bogen tæller blandt sine Medarbejdere de fineste Autoriteter indenfor alle Omraader af det moderne Landbrug.

Forstander
Johs. Petersen-Dalum

Landbrugsraadets Præsident,
Landstingsmand

H. HAUCH

udtaler:

Listen over Medarbejderne bærer Vidne om, at denne Bog vil fortjene størst mulig Udbredelse. I Forvisning om, at Bogen vil blive en god Vejleder i det daglige Landbrugsarbejde, er det mig en Glæde at anbefale den til størst mulig Udbredelse.

Formanden for De samvirkende
danske Husmandsforeninger

N. P. ANDREASEN

skriver:

Vi har længe savnet en virkelig saglig Fremstilling af Planteavlens og Husdyrbrugets hele Udvikling ført op til vor Tid. Ikke mindst for den unge Landmand vil Bogen fremkomme som en god Ven og Hjælper i det daglige Arbejde.

Værket omfatter 1800 Sider, 750 Illustrationer og 17 Farvebilag. Pris: I Vælskbind Kr. 132.—, med Hørlærredsryg og -hjørner Kr. 118.—.

Lad Dem ikke vildlede af Efterligninger, men køb

DEN NY LANDMANDSBOG

Bestil Bøgerne hos Deres
Boghandler eller indsend
hosstaaende Kupon i aaben
Konvolut, Porto 6 Øre, til

**WESTERMANN'S
FORLAG**
VESTER VOLDGADE 11
KØBENHAVN V.

KUPON

Jeg bestiller:

1. Den ny Landmandsbog 1-2, indb. i Vælskbind Kr. 132.00.
2. Den ny Landmandsbog 1-2, i Hørlærredsbind Kr. 118.00.
3. Jeg udbeder mig nærmere Oplysninger om Værket og Betalingsvilkårene.

(Det ikke ønskede bedes overstreget.)

Konsulenten paa Boghylden

Navn

Stilling

Adresse

Leveres gennem Hr. Boghandler.....

Foreningens ekstraordinære Generalforsamling

Efter et kort Bestyrelsesmøde afholdt Foreningen Lørdag den 13. November ekstraordinær Generalforsamling paa Palace-Hotel i København.

Formandens Beretning for den forløbne Del af 1943

Formanden, Gaardejer Jørgen Petersen, Thorsgaard, Gislinge, bød velkommen og ledede Mødet samt aflagde Beretning.

Arbejdet indenfor Foreningen har i høj Grad været præget af de Forhold, der har raadet her i Landet, saaledes at det maa betegnes som at have været svævende. Vi har under alle Omstændigheder ikke kunnet gennemføre Arbejdet saa planmæssigt, som vi havde ønsket det.

Paa Kontoret er Arbejdet gaaet som sædvanligt, og der maa stadig stort Overarbejde til for bare at klare den daglige Drift. Efter at vi har faaet en dygtig Dame, har vi dog kunnet føre Medlemsfortegnelsen og Medlemskartoteket a jour, og vi regner med, naar vi er kommet ind i det nye Aar, ogsaa at kunne give Lokalafdelingerne en bedre Haandsrækning ved at sende dem Lister over Medlemmerne og først og fremmest ved at sende dem en sognevis Opstilling over Slægtsgaardene, saaledes at Lokalafdelingerne ved Tillidsmændenes Hjælp kan gøre et Arbejde for at skaffe flere Medlemmer. Kontorets Forbrug af Papir og Porto er en af de Ting, der betydeligt har oversteget Budgettet. Aarsagen hertil maa søges i det stigende Arbejde og den stigende Korrespondance med Tillidsmænd og Medlemmer samt Blade og andre Interesserede. Med Hensyn til Bladene, da har de i Aar vist samme Interesse for Foreningens Arbejde som tidligere, og det maa vi være meget taknemlige for. Og gennem den stigende Korrespondance viser Medlemmerne ogsaa en betydelig Stigning i Interessen for Arbejdet. Møderne er dog stadig kun jævnt godt Besøgt, hvilket sandsynligvis for en stor Del skyldes de vanskelige Forbindelser med Jernbane, Rutebil m. m. De samme daarlige Forbindelser og den almindelige Udgiftsstigning for Rejseophold har ogsaa medført, at Sekretæren ikke har kunnet komme saa meget omkring,

som havde været ønskeligt af Hensyn til at knytte nærmere Forbindelse med Medlemmere i de forskellige Egne af Landet.

De vanskelige Trafikforhold og andre Besværligheder er ogsaa Skyld i, at Tegningen af Medlemmer i de Egne af Landet, hvor vi hidtil kun har haft faa Medlemmer, ikke er gaaet saa godt, som det var beregnet til. Alligevel har vi i Aarets Løb naaet at faa et betydeligt Antal nye Medlemmer, hvilket vil fremgaa af Regnskabet. I Medlemsprotokollen er vi naaet til 5736 Medlemmer. Dette Tal viser dog ikke vort rigtige Antal Medlemmer, idet op imod 50 Medlemmer har udmeldt sig af Foreningen, hvortil kommer, at vi har strøget adskillige Hundrede Medlemmer, som ikke har betalt Kontingent, idet det kun kostede os Penge at fortsætte med at udsende Optrævninger til disse. Vi har alene derved haft et Tab paa op imod 500 Kr. Disse Vanskeligheder kunde overvindes, dersom Tillidsmændene vilde hjælpe med til at holde Kontakt med Medlemmerne og i de faa Tilfælde, det drejer sig om i nogle af Sognene, vilde indkassere Kontingentet.

Iøvrigt har Tegningen af Medlemmer jo været kritiseret fra forskellig Side indenfor Foreningen, men det er den eneste Maade, som vi kan gaa frem for indenfor en overskuelig Tid at komme i Kontakt med alle Slægtsgaardsejere Landet over, og det er ogsaa den eneste Maade, hvorpaa vi kan faa et større Antal Medlemmer indenfor en kort Tid. Til Gengæld medfører denne Form for Tilgang, at de Medlemmer, der er tegnet paa denne Maade, i det første Aar koster Foreningen Penge, idet Kontingentet paa de 5 Kroner ikke kan dække Udgiften til den Mand, der tegner Medlemmet og Medlemsbladet m. m., saaledes at hvert tegnet Medlem staar os i omved 7 Kr., altsaa giver os et Underskud paa 2 Kr. pr. Medlem. Hovedaarsagen til Foreningens Underskud maa søges heri. Men da Medlemstegningen nu for Størstedelens Vedkommende vil være tilendebragt, idet vi nu kun har een Mand tilbage, som endnu skal gennemgaa nogle af de jyske Amter, hvor vi hidtil kun har haft faa Medlemmer. Tilmed har vi nu saa mange Medlemmer, at Kontingentet skulde kunne

klare alle Foreningens Udgifter, især hvis Kontingentet bliver sat op, saaledes som det allerede bestemtes paa sidste Generalforsamling.

Vi maa dog være meget forsigtige med ikke at sætte Kontingentet for stærkt op, for vi skulde gerne bevare de flest mulige Medlemmer, for det er jo altid de mere tvivlende og mindre interesserede, som først falder fra, hvis Kontingentet sættes for stærkt op. Paa den anden Side maa man regne med, at der altid vil være nogle mindre interesserede, der falder fra.

Der er til den ekstraordinære Generalforsamling stillet tre Forslag angaaende Kontingentet, det vil sige Jens Jensens Forslag blev vedtaget paa sidste Generalforsamling, men da man fra forskellig Side var bange for, at Stigningen fra 5 til 10 Kr. var for brat for Ejendomme, som kun laa noget over 50,000 Kr. Ejendomsskyld, saa er der blevet fremsat to Forslag til, begge beregnet efter Ejendomsskyld paa Medlemmernes Ejendomme. Vi har ikke endnu kunnet faa en Opgørelse over Ejendomsskylden for alle Medlemmer, men vi regner med, at vi kan have den i Orden inden Jul, idet vi skriver til alle Sogneraad Landet over.

Foreløbig har vi faaet en Opgørelse fra 1015 Medlemmer, hvis Ejendomsskyld fordeles sig paa følgende Maade:

44 Ejendomme har under 15,000 Kr. Ejendomsskyld.

526 Ejendomme har mellem 15,000 og 50,000 Kr. Ejendomsskyld.

Sagfører Hesselbjergs Forslag vil give følgende:

220 Medlemmer à 4 Kr.				880,00 Kr.
3470	„	(til 60,000 Kr. Ejendomsskyld)	à 6 Kr.	20820,00 „
1130	„	100,000 „	à 8 „	9040,00 „
235	„	over 100,000 „	à 12 „	2820,00 „
				<hr/>
				33560,00 Kr.,

altsaa en Merindtægt paa 8625 Kr.

Forslaget fra adskillige Medlemmer vil vise følgende:

220 Medlemmer à 3 Kr.				660,00 Kr.
2650	„	(til 50,000 Kr. Ejendomsskyld)	à 5 Kr.	13150,00 „
840	„	60,000 „	à 6 „	5040,00 „
585	„	70,000 „	à 7 „	4095,00 „
330	„	80,000 „	à 8 „	2640,00 „
140	„	90,000 „	à 9 „	1260,00 „
95	„	100,000 „	à 10 „	950,00 „
30	„	125,000 „	à 11 „	330,00 „
55	„	250,000 „	à 15 „	825,00 „
5	„	over 250,000 „	à 20 „	100,00 „
				<hr/>
				29050,00 Kr.,

eller en Merindtægt paa 4115 Kr.

168 Ejendomme har mellem 50,000 og 60,000 Kr. Ejendomsskyld.

117 Ejendomme har mellem 60,000 og 70,000 Kr. Ejendomsskyld.

66 Ejendomme har mellem 70,000 og 80,000 Kr. Ejendomsskyld.

28 Ejendomme har mellem 80,000 og 90,000 Kr. Ejendomsskyld.

19 Ejendomme har mellem 90,000 og 100,000 Kr. Ejendomsskyld.

30 Ejendomme har mellem 100,000 og 125,000 Kr. Ejendomsskyld.

11 Ejendomme har mellem 125,000 og 150,000 Kr. Ejendomsskyld.

1 Ejendom har mellem 150,000 og 250,000 Kr. Ejendomsskyld.

5 Ejendomme har over 250,000 Kr. Ejendomsskyld.

Vi kan vist omtrent gaa ud fra, at dette vil være Gennemsnittet af Medlemmernes Ejendomsskyld, saaledes at vi kan udregne Stigningen i Kontingentet derefter. Regner vi med, at det vil være en Femtedel af Medlemmerne, vil 5075 Medlemmer give ialt 24,935 Kr. Heri er indbefattet 220 Medlemmer à 3 Kr.

Jens Jensens Forslag vil give følgende Summer:

220 Medlemmer	à 3 Kr.	660,00 Kr.
2630	„ à 5 „	13150,00 „
1990	„ à 10 „	19900,00 „
234	„ à 15 „	3525,00 „
		<hr/>
		37235,00 Kr.

altsaa en Merindtægt paa 12,305 Kr.

Jeg ved, at der i ovenstaaende foreligger en Fejl, men den er mindre væsentlig, og lige saa uvæsentlig er, at der i Virkeligheden er nærmere 50 Ejendomme paa over 250,000 Kr. Ejendomsskyld end de nævnte 5. Hovedsagen er, at man af ovenstaaende nogenlunde kan faa et Gennemsnitsbillede af Medlemmernes Ejendomsskyld at se og samtidig dermed et Gennemsnit af de forannævnte Satsers nogenlunde Indvirkning paa Foreningens Indtægter. Saa maa Medlemmerne selv bestemme, hvorledes Kontingentet skal være.

Af Indtægten afhænger Tilskuddet til „Slægtsgaards-Arkivet“, som gerne skulde forøges i det kommende Aar, idet det nuværende Tilskud paa 4200 Kr. ikke er tilstrækkeligt. Vi har eksperimenteret for at finde den bedste Form for at gennemføre Undersøgelserne og er nu blevet staaende ved, at vi i første Omgang giver alle Medlemmer en Fortegnelse over deres Forgængere tilbage til omkring og noget før 1800, taget efter Folketællingslisterne. Og naar dette er færdigt, saa følge dem i Kirkebøgerne. Paa denne Maade skulde vi kunne gennemføre en Undersøgelse af alle Medlemmer paa 2 a 3 Aar for Folketællingslisternes Vedkommende, og for Sønderjyllands Vedkommende for Kirkebøgerne. Men en Betingelse er, at vi faar en Dame til at renskrive Undersøgelserne. Det er nemlig det, som vanskeligst kan følge med for Øjeblikket, og især hvis vi forøger Undersøgelserne. For Øjeblikket er det saaledes, at Damm foretager Undersøgelser paa Rigsarkivet om Eftermiddagen til Kl. 5, hvorefter han maa afskrive Undersøgelserne om Aftenen. Dertil kommer, at vi har større Undersøgelser og mange Dokumenter liggende, som vi skal renskrive for Medlemmerne, hvilket det hidtil har knebet stærkt med. Den Dame, vi har, er ansat for Foreningens Bogholderi og Medlemskartotek samt Foreningskorrespondancen og har mere end nok dermed. Udover Gennemgangen af Folketællingslisterne foretager vi større Undersøgelser, som Medlemmerne selv betaler med 50 Kr. Det er meget billigt, da Undersøgelsen udført af andre rimeligvis ikke vil kunne faas under 150 Kr. Men i enkelte Tilfælde træffer vi ogsaa Aftale om et større Beløb, især hvis Undersøgelsen strækker sig ud over de Rammer, som almindeligvis gennemgaas for at give et Overblik over en Gaard og dens Beboere. De fleste Undersøgelser af denne Art er foretaget paa Møn, hvor vi hidtil har haft en halv Snes. For Møns Vedkommende faar Møns Folkebibliotek i Stege en Genpart af

Undersøgelsen, som opbevares der. Og vi haaber lidt efter lidt at kunne faa undersøgt alle Slægtsgaarde paa Møn, hvorigennem vi vil kunne skabe en Samling Slægtsundersøgelser i Stege Folkebibliotek, som kan give et godt Billede af den mønske Bondebefolkning og dens Arbejde gennem et Par Aarhundreder. De fleste mønske Gaarde vil kunne føres tilbage til før 1700. Derimod blev vort Forsøg med at udsende en trykt Sogneundersøgelse ikke heldig. Disse Udsendelser vil ikke kunne svare sig i økonomisk Henseende, saa det maa vi opgive. Men for Undersøgelsernes Vedkommende maa det siges stærkest muligt, at de indtil videre er Grundlaget for Foreningens Arbejde, idet de fleste Medlemmer er gaaet ind i Foreningen for at fremme disse Undersøgelser og derigennem Kendskabet til Bondestandens Historie.

Vanskeligere ligger Forholdet med Foreningens økonomiske Indsats, idet der er gjort meget lidt i aktiv Henseende med Hensyn til Hjælpefonden. Tidens Vanskeligheder gør sit dertil, hvortil endelig kommer, at hvis Arbejdet med at skabe et saadant Fond skal lykkes, saa maa det forelægges paa Møder i alle Lokalafdelinger og drøftes der. Og det har hidtil været umuligt at gennemføre i økonomisk Henseende, hvortil endelig kommer, at de Mænd, der har den nødvendige Baggrund for at kunne tale herom, ikke har haft den nødvendige Tid.

Desuden er der en Del andre Spørgsmaal, som Foreningen skal tage sig af, saaledes bl. a. Gaardnavnenes Tinglæsning. Loven herom er nemlig meget uklar, og det er vist ikke udelukket, at to Gaarde i et Sogn kan faa samme Navn tinglæst, ligesom det hænder, at Gaarde med gamle, tildels historiske Navne, som er enestaaende i Landet, maa se paa, at andre Gaarde ogsaa tager Navnet, og ikke kan gøre noget herimod.

Jeg har faaet en Del økonomiske Spørgsmaal til Besvarelse, og ogsaa den juridiske Konsulent har i nogle Tilfælde svaret paa saadanne Spørgsmaal.

Med Hensyn til Regnskabet, da er det nu ordnet saaledes, at Sekretæren er fuldstændig fri for at beskæftige sig hermed. Kassereren, Prokurist O. Svarer, fører dette sammen med Kontordamen.

Punkt 1 var Forandringen af Vedtægterne

Sekretær D a m m havde opstillet en Statistik over Medlemmernes Ejendomsskyld, som omfattede ca. en Femtedel af Foreningens Medlemmer, men alligevel kunde be-

tragtes som et Gennemsnit, idet Oplysningerne kom fra alle Egne af Landet. Det viser sig, at den overvejende Del af Foreningens Medlemmer har en Ejendomsskyld paa under 50,000 Kr., saaledes at disse ikke faar forhøjet Kontingentet.

Jens Jensen gennemgik det af ham stillede Forslag, som allerede er vedtaget paa den ordinære Generalforsamling i Odense i Foraaret.

Sagfører, cand. jur. M. Hesselbjerg havde stillet et andet Forslag.

Greve Scheel mente ikke, at Springet fra 5 til 10 Kr. var for stort.

Statsaut. Revisor K. r. Foged var bange for den store Skala i det sidste Forslag, idet det vilde vanskeliggøre Regnskabet meget med en Stigning paa 1 Kr. for hver paabegyndte 10,000 Kr. i Ejendomsskyld.

Gaardejer Marius Beck, Ørslevvester, mente, at der var Foreningstræthed hos Folk. De fleste har for mange Medlemskontingenter at betale. Han mente derfor, at Springet fra 5 til 10 Kr. var for stort! Men mente dog, at Kontingentet til denne Forening betaltes med Glæde!

Revisor Foged meddelte, at det vilde give ca. 2000 Kr. mindre i Indtægt, hvis man satte en Kontingentsats paa 7,50 Kr. ind mellem 5 og 10 Kr.

Greve Scheel foreslog foreløbig at bibeholde den af Jens Jensen foreslaede Kontingentsats. Kan den ikke holde, kan vi jo forandre den igen.

Formanden mente, at det først og fremmest gjaldt om at faa Tillidsmændene til at gøre en Indsats for Foreningen overfor Medlemmerne og med at holde de Medlemmer, vi har, og skaffe flere. Med Tiden vil det vise sig, at Medlemmerne ogsaa faar noget for Kontingentet.

Jens Jensen holdt paa, at Foreningen maatte have saa store Indtægter, at den kunde betale Udgifterne og klare Arbejdet.

Det vedtoges derpaa at fastholde Jens Jensens Forslag om Kontingentet.

Som næste Punkt kom

Vedtagelsen af et Repræsentantskab

Jens Jensen forelagde Forslaget, som han betegnede som Gaardejer Agertofts Forslag. Saaledes som Generalforsamlingerne er nu, bliver det rent tilfældigt med de deltagende, og Afgørelserne bliver derefter. Hvis der derimod til Generalforsamlingerne af hver Lokalforening udvælges et eller flere

Medlemmer, saa bliver hele Landet ensartet repræsenteret.

Sagfører Hesselbjerg oplyste, at det er Mening, at Lokalfdelingene skal vælge en Repræsentant for hver paabegyndt 200 Medlemmer og 3 Repræsentanter for over 400 Medlemmer.

Man drøftede derpaa Udgifterne derved, og kom til det Resultat, at Foreningen skulde betale Rejseudgifterne paa Fællesklasse paa Jernbane, Færge, Skib, Rutebil samt Diæter. Samtidig vedtoges det at halvere Tilskuddet til Lokalfdelingene, saaledes at disse herefter faar 50 Øre pr. Medlem. Pengene tilsendes første Gang i 1. Kvartal næste Aar.

Sagfører Hesselbjerg gennemgik derpaa de af ham opstillede Vedtægter i deres Helhed. De blev vedtaget med smaa Ændringer.

Derefter drøftedes

»Slægtsgaardenes Hjælpefond«

Sagfører Hesselbjerg talte om Hjælpefondens Bestemmelser. Og Jens Jensen omtalte Sønderjydernes Syn herpaa og mente, at Hjælpefondens vilde kunne komme til at betyde meget i ren konsultativ Henseende.

Formanden oplæste et Brev, han havde faaet, og talte om, at smaa Beløb ofte vilde kunne klare Situationen for mange. Laanene skulde faktisk ydes, naar alt andet Haab var glippet, og alene det, at Renterne kun skulde være 2 Procent, vilde være en Hjælp.

Greve Scheel foreslog, at man først og fremmest gjorde et Arbejde for at faa Lovgivningen til at tage sig af Sagen. Det er den eneste Vej, der vil betyde en virkelig Indsats. Vi maa bort fra de svingende Konjunkturer.

Formanden: Det vil betyde, at vi ikke naar tilbage til Kræfternes frie Spil.

Hofjægermester C. Cederfeldt de Simonsen udtalte, at han ikke havde Kendskab nok til Laaneforhold m. m. til, at han kunde gaa ind i Fondens Bestyrelse.

Hjælpefondens Vedtægter, som var vedtaget som foreløbige, godkendtes derpaa.

Til Bestyrelsen for „Slægtsgaardenes Hjælpefond“ valgtes derpaa det tidligere nedsatte Udvalg: Gaardejer Jørgen Petersen, Thorsgaard, Gislinge, Gaardejer Jens Jensen, Sode, Parcellist Niels Larsen, Veddinge, Hofjægermester C. Cederfeldt de Simonsen, Erholm, Gaardejer J. Gudiksen, Oddense, og nyvalgte Gaard-

ejer J. M. Agertoft, Varnæs, og Proprietær Carl H. J. Henriksen, Tolstrup.

Hofjægermester Cederfeldt og Simonsen indvilgede i foreløbig at blive siddende i Bestyrelsen i et Aar.

Hjælpefondens Sekretær er Sagfører, cand. jur. M. Hesselbjerg, og til Revisor valg-

tes statsaut. Revisor K. r. Foged. De udfører begge et stort Arbejde for Foreningen.

Sagfører Hesselbjerg oplæste derpaa de af ham udarbejdede Vedtægter for „Slægtsgaards-Arkivet“.

Revisor K. r. Foged gennemgik derpaa Foreningens

Driftsregnskab

fra 1. Januar—31. Oktober 1943, idet han bemærkede, at Forretningsudvalgets Medlemmer havde kautioneret for en Kassekredit:

	Regnskab	Budget	Regnskab	Budget
Tilskud			500,00	500,00
Kontingent			24.116,10	29.165,00
			<u>24.616,10</u>	<u>29.665,00</u>
÷ Administrationsomkostninger:				
Honorar til Sekretær	2.700,00	2.700,00		
Provision til Agenter	4.539,88	8.350,00		
Porto	3.174,05			
÷ Refunderet	<u>1.017,03</u>			
	2.157,02	1.250,00		
Husleje	300,00	300,00		
Lys og Varme	75,00	75,00		
Telefon	198,95	0,00		
Gage til Kasserer	850,00	850,00		
Kontorassistance	950,00	1.000,00		
Revisor	375,00	375,00		
Juridisk Assistance	375,00	375,00		
Tryksager og Kontorartikler	1.490,90	415,00		
Rejser	1.887,40	1.000,00		
Møder	613,40			
Annoncer	497,33	1.670,00		
Foredrag	70,27			
Diverse Udgifter	226,55	420,00		
Slægtsgaardsarkivet	4.046,56	3.500,00		
Medlemsbladet	4.301,18	3.200,00	27.654,44	25.480,00
			<u>Underskud</u>	<u>3.038,34</u>
			<u>Overskud</u>	<u>4.185,00</u>

Slægtsgaards-Arkivets Driftsregnskab

1. Januar—31. Oktober 1943.

Tilskud fra Foreningen			4.046,56	3.500,00
÷ Administrationsudgifter:				
Honorar til Sekretær	2.700,00	2.700,00		
Rejser, Kontor m. m.	1.346,56	800,00	4.046,56	3.500,00
			<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

Medlemsbladets Driftsregnskab

1. Januar—31. Oktober 1943

	Regnskab	Budget	Regnskab	Budget
Tilskud fra Foreningen			4.301,18	3.200,00
Annonceindtægt			277,50	1.500,00
			4.578,68	4.700,00
÷ Administrationsudgifter:				
Trykning	2.570,80	2.500,00		
Forsendelser	1.649,00	1.500,00		
Klichéer m. m.	81,38	200,00		
Redaktionshonorar	500,00	500,00	4.801,18	4.700,00
			Underskud	222,50
				0,00

Foreningens Budget for 1944

Budget for Aaret 1944.

Forventede Udgifter

indtil 31. December 1943.

Foreningen

Jugeret Indtægt		35.000,00	
Honorar til Sekretær	2.400,00		540,00
Porto	2.500,00		400,00
Husleje	360,00		
Lys og Varme	90,00		
Telefon	200,00		
Kasserer	1.000,00		150,00
Kontorassistance	2.400,00		300,00
Formandshonorar	500,00		100,00
Revisor	500,00		100,00
Sagfører	500,00		100,00
Kontorartikler	1.500,00		200,00
Rejser	2.400,00		
Møder, Foredrag, Lokalforeninger	5.000,00		
Diverse, Inventar m. m.	500,00		100,00
Renter	300,00		100,00
Slægtsgaardsarkivet	6.000,00		154,00
Medlemsbladet	5.000,00	31.150,00	700,00
Overskud		3.850,00	Udgifter 2.944,00

Slægtsgaardsarkivet

Tilskud fra Foreningen

6.000,00

Medlemsbladet

Jugeret Annonceindtægt

1.000,00

Tilskud fra Foreningen

5.000,00

6.000,00

Trykning af Bladet

3.200,00

Forsendelse

2.000,00

Klichéer

200,00

Redaktionshonorar

600,00

0,00

Baade Regnskabet og Budgettet blev godkendt.

Under Eventuelt meddelte Sagfører Hesselbjerg, at han havde skrevet nogle Artikler om Arvebestemmelserne indenfor Landbruget m. m., som eventuelt kunde trykkes som Pjece.

Formanden omtalte i denne Anledning, at Foreningen med Tiden skulde se at faa Raad til at udgive saadanne Skrifter fra eget Forlag.

Derefter sluttede Formanden Generalforsamlingen, som paa Grund af Rejsevanskelighederne ikke var stærkt besøgt, med en Tak til de mødte samt en Tak til vore Medhjælpere, juridiske Konsulent, Revisor, Kasserer samt sidst om ikke mindst til Sekretær Damm, der lægger det største Arbejde i Foreningen.

Ungdomsarbejdet

paa Landet

Med største Glæde har vi modtaget nedenstaaende! Det er en af de Unge, der selv rækker Fingeren i Vejret og paaviser.

Det er Stof til Eftertanke, og vi vil være mere end glade for at høre Røster fra andre Unge baade om dette Emne og andre. Red.

Der klages fra saa mange Hold over Ungdommen. I Bøger, Blade og Tidsskrifter beklager de Ældre sig over den Ungdom, vi har i vore Dage. Det har i første Række været de Unge i Hovedstaden, Pro vinsbyerne og de større Stationsbyer, som har maattet staa for Skud. Først i den senere Tid er Søgelyset blevet rettet mod Landbougdommen. Anledningen er bl. a. Oplysninger, der er fremkommet i Referaterne fra den sørgelige Holtegaard-Sag, hvor den 21-aarig Helge Michaelsen fra Orø i Midten af November ved Nævningeretten idømtes 12 Aars Fængsel for Paaskenat at have kvalt sin Kæreste.

Michaelsen fortalte under Afhøringen, at han, lige som de fleste andre Unge, gik til Bal et Par Gange om Ugen, lærte en Pige at kende og samme Aften indledte intim Forbindelse med hende for overhovedet ikke at omgaas hende mere. I Løbet af et Par Aar havde Drabsmanden staaet i Forhold til ikke mindre end et halvt Hundrede Kvinder.

Man spørger uvilkaarligt, om Ungdommen af

i Dag virkelig er saa slap rent moralsk set. Eller skyder denne Michaelsen Landets øvrige Ungdom noget i Skoene, som den bestemt ikke fortjener at faa heftet paa sig?

Hvis Michaelsen har Ret, er det galt fat — ikke med Ungdommen som saadan, da Raastoffet er af første Klasse, men med Hjemmene og Ungdomsarbejdet rundt i Sognene.

Indtil Konfirmationsalderen har Hjemmene Ansvaret for den opvoksende Slægt. Fra den Tid, og til 'de Unge naar Skels Aar og Alder, er det det danske Ungdomsarbejde, som maa staa til Regnskab. Hvilke af de to nævnte Faktorer, der set i Perspektiv har det største Ansvar for Landets Ungdom, turde ligge uden for al Diskussion.

*

I de lovpriste gamle Dage laa Forholdet anderledes. Da havde Hjemmene hele Ansvaret for den nye Slægt lige fra Vuggen til Giftemaal. Det er som bekendt i Ungdomsaarene, nærmere betegnet fra 14 til 21 Aars Alderen, den Enkeltes Forhold til saavel den lille som den store Verden grundlægges. I de Aar skal der Hjælp til, for at de Unge kan klare Sejladsen gennem Ungdomslivets farefulde Skær. For et Par Slægtled tilbage var „Verdens Grænser“ ikke længere borte, end man kunde naa dem pr. „Apostlenes Heste“ paa et Par Timers Tid. Da var Hjemmet Midtpunktet i „Verden“. Men saa sprængtes for et Par Aartier eller tre siden Landsbyverdenen, og de Unge var med et Slag stillet over for den store Verden, hvis Grænser laa saa langt borte, at der skal en Motorcykel til Hjælp, for at den kan naas paa et Par Timer.

Et Eksempel til Illustration: Før Cyklernes og Bilernes Tid kunde en almindelig Tjenestekarl ikke overkomme at følge Festlighederne i mere end et Sogn, nemlig Hjemsoagnet. I de „gode gamle Dage“ før denne Krig kunde en jysk Andenkarl pr. Motorcykel i Løbet af en Søndag Eftermiddag og Nat sagtens naa at besøge sin Familie i Nordjylland og deltage i et Bal i Sydjylland, ja og saa endda naa tilbage til sin Plads i Vestjylland et Par Timer før Vækkeren kimede Mandag Morgen. Saa havde han maaske endda afleveret en Pige paa hendes Bopæl i Østjylland...

Da Landsbygrænserne sprængtes, vældede den store Verden ind over Landsbyungdommen gennem Radio, Biograferne, de kulørte Ugeblade o. s. v. Der skulde en „stærk Ryg“ til at møde denne Stormflod, alt det nye, der overvældede den dunkindede Yngling paa Tærskelen ind til Ungdomsaarene.

Gør man i Dag Situationen op, maa enhver — selv de aldrig saa strenge Moralister med hævet Pegefinger — indrømme, at Landbougdommen

Chr. Damm:

Slægten paa Egegaard

Kr. 5,50 - 216 Sider

Forfatteren giver her en levende Skildring af en sønderjyds Bondeslægts Historie fra Aarene under den sidsste Verdenskrig og til den nuværende og giver samtidig Læseren et Indblik i den nationale Kamp i Sønderjylland, der førtes baade før og efter Genforeningen. Bogen er for en stor Del baseret paa virkelige Begivenheder, selvom de ikke kan stedfæstes til en bestemt Egn i Sønderjylland.

En Bog, Læserne vil holde af — netop i disse Tider!

Af samme Forfatter er udkommet:

Vejen tilbage

Kr. 4,75 - 167 Sider

I denne Bog fortæller Forfatteren om en ung Ingeniørskamp for det daglige Brød, efter at han som Direktør for Fjordby Maskinfabrik bliver slaaet ud af et Bankkrak, og det er ham umuligt igen paa Grund af den herskende Krise at finde Beskæftigelse, saa han kan skaffe den daglige Føde til Familien. Tilværelsen gaar ham tilsidst paa Nerverne, og han forsøger Selvmord. Efter dette søger han bort fra Hovedstaden til det lille Sønderby, hvor det lykkes ham at faa noget at tage fat paa, og Lykken kom først, da han fandt Vejen tilbage.

SØNDERJYDSK BOGFORLAG - HADERSLEV

klarede Vanskelighederne, der fulgte med den nye Tid. Naar det var muligt, har Højskolerne, de Unges Foreningsliv og sidst men ikke mindst de mange gode Bondehjem sin store Del af Æren derfor.

I de sidste Aartier er rundt om i Landet opbygget et Ungdomsarbejde, der med ganske enkelte Undtagelser er blevet en god Ramme om de Unges Fritidsliv, og som har formaet at være noget for Landboudommen.

Det er de folkelige, de kristelige og de politiske Ungdomsforeninger samt Gymnastikforeningerne m. fl., der i Dag giver de Unge den Hjælp, som de i gamle Dage skulde have fra Hjemmene. Dette folkelige, kristelige og politiske Ungdomsarbejde har som bekendt til Huse i vore Forsamlingshuse og -gaarde, og i Fortsættelse deraf rejses i dette Efteraar den ene Ungdomsskole efter den anden.

*

Det er muligt, at Michaelsen har Ret for 10 pCt. af de Unge Vedkommende. Men saa heller ikke en Procent mere. Disse 10 pCt. er den saakaldte „streffende Ungdom“, der kun — som deres Bidrag til Ungdomsarbejdet — følger Ballerne i mange Kilometers Omkreds. I følge Oplysninger, som Forstander Krogshede, Gerlev Idrætshøjskole, har givet et Hovedstadsblad, skal der være flest „Streffere“ paa Sjælland.

Det skal indrømmes, at for mange Foreningsledere ikke — af Hensyn til en slunken Foreningskasse — kan sige Nej til en Snes Unge, der melder sig ved Dørene, naar Dansen skal begynde. Lad os være enige om, at der ikke er noget for-

kert ved, at Ungdommen kommer sammen til Dans i deres Foreninger, naar der vel at mærke arrangeres andet end Bal i Sæsonen, men noget andet er, at Dørene skulde lukkes, straks Foredraget er begyndt.

Men dette Ungdomsarbejdes Fejl og Mangler — intet er jo fuldkommet i denne Verden — bærer ikke Ansvar alene for de 10 pCt.s Vedkommende, der ikke kan siges at friste Ungdomslivet, som de skulde. For de 10 pCt. maa Hjemmene staa til Regnskab. Det er jo dem, der sender deres konfirmerede Datter eller Søn hen i Forsamlingshuset.... Skuden er med et billedligt Udtryk læk, før den lægger ud fra Hjemmets Havn.

Naar der visse Steder i Landet florerer et Balfaldera i Sognets Hus, ja saa er det ikke i Overensstemmelse med de nævnte Foreningers Love og Formaaalsparagraffer. Tværtimod. Saa er det Hjemmene, der har givet Børnene en forkert Opdragelse. De gode — gamle — Dyder har ikke været i Hævd i disse Hjem, og maaske har Forældrene ikke været gode Eksempler for deres Børn.

Det er som bekendt de mange Enere, der er med til at præge Helheden, og hvordan skal Live i Forsamlingshuset blive anderledes, end de Unge gør det til. Det er heller ikke noget ualmindeligt, at de daarlige Eksemplarer ofte har større Indflydelse paa deres Omgivelser, end de gode har det.

De nævnte 10 pCt. af Unge findes naturligvis ikke i enkelte Sogne, men derimod i større eller mindre Grupper rundt omkring. Men hvor de kommer til at give Tonen an i Ungdomsarbejdet, og det

er desværre sket enkelte Steder, ja der er der Krise i Sognets Hus.

Jeg tror ikke paa den Teori, at det er den mere fri Omgangstone mellem de to Køn, der er Aarsagen til den moralske Brist hos de 10 pCt. af Landbougdommen. Tværtimod. Den strejfende Ungdom er nemlig slet ikke fri i Tonen, den er nærmest sjofel i sin Tale.

Den slappe Moral hos en Del af Ungdommen kan ogsaa for en Del skyldes manglende Kendskab til Seksuallivets mest almindelige Love. Men samtidig skal det understreges, at seksuel Oplysning ikke klarer alle Vanskeligheder, og at en god Opdragelse og en fast Karakter er mere værd.

I det følgende vil jeg give et Billede af Arbejdet blandt de Unge i et vestjysk Sogn, der for mig staar som Idealet for et Ungdomsarbejde. Man kan maaske enkelte Steder — hvor der er Krise i Sognets Hus — lære et og andet heraf... i saa Fald har disse Linjer ikke været forgæves.

X-by Ungdomsforening, der er en Afdeling af De danske Ungdomsforeninger, holder alle sine

Møder og Sammenkomster i en gammel Gymnastiksal, der nok ligger centralt ved Landevejen, men alligevel i et Hjørne af Sognet.

Det er Tradition, at man skal være Medlem af Ungdomsforeningen, naar man har staaet paa Kirkegulvet som Konfirmand. Og som Følge deraf er alle Unge — saavel Gaardmands- og Husmandsbørn som Tjenestekarle og -piger — med i Ungdomsforeningen. For en Del Aar siden var det enkelte Gaarde, der leverede Medlemmerne til Bestyrelsen, men det Forhold er ændret nu, saa en Tjenestekarl eller -pige har lige saa store Chancer for at blive Formand, som Gaardmands sønnen. Der kræves blot, at han eller hun kan begaa sig blandt de Unge.

Ungdomsforeningen i X-by holder Medlemsmøde hver 14. Dag. Underholdningen skifter, men i de fleste Tilfælde er der Foredrag med efterfølgende fælles Kaffebord og eventuel Oplæsning af Foredragsholderen. Ved Kaffebordet faar de Unge Lejlighed til en Sludder om de store og smaa Begivenheder ude og hjemme. De Unge kender hinanden og føler sig som en stor Familie. Lidt af det gamle Landsbyfællesskab er her blevet bevaret i X-by Ungdomsforening. Til hvert Medlemsmøde samles et Hundrede Medlemmer, hvilket er en stor Procent, da Foreningens Medlemstal sjældent overstiger 225. Og hvor mange af de Unge, der ikke er med i Ungdomsforeningen, vil man kunne regne ud, naar man erfarer, at X-bys samlede Indvaanere kun tæller godt et halvt Tusind. Det bliver ikke mange Procent, der ikke deltager i Ungdomsforeningens Arrangementer.

Men Ungdomsforeningen i X-by bestiller ogsaa andet end at holde Medlemsmøder hver 14. Dag. Der er hver Vinter baade mandlig og kvindelig Gymnastik, om Sommeren spiller Karlene Fodbold og Kvinderne Haandbold. En Del Unge dyrker Studiekreds, andre Folkedans, mens en udsøgt Skare indøver et Dilettantstykke til Opførelse omkring Fastelavn. Hvert For- og Efteraar holdes de traditionelle Fester med Dans.

I de senere Aar er Filmen ogsaa blevet taget i Brug i Ungdomsarbejdet. Der rulles baade oplysende og underholdende Film. En Diskussionsaften, hvor et Par af de Unge indleder om et eller andet aktuelt Emne, hører ogsaa med i Arbejdsplanen. Som Følge af, at alle kender hinanden, er der ikke Mangel paa Deltagere i Diskussionen. De forskellige Meninger om Spørgsmaalene, som findes blandt Medlemmerne, kommer frem, og disse Aftener er saaledes af stor Værdi.

Op mod Jul begynder Forberedelserne til Julefesten. Juleballet, som Festen kaldes, hører til de bedste Oplevelser i X-by Ungdomsforening. Den Aften — som Regel 3. Juledag — møder de allerfleste af de 225 Medlemmer op med rigtigt Jule-

„Et pragtfuldt Bogværk“.

B. T.

AXEL STEENSBERG

GAMLE DANSKE BØNDERGAARDE

Det første Værk i sin Art, der skildrer de gamle Bøndergaarde, deres Byggeskik og Beliggenhed i Landskabet. Med over 150 pragtfulde Billeder af gamle Bøndergaarde fra alle Egne af Landet.

„Det første danske Standardværk om dette Emne. Paa 25 Kvartsider og i halvandet Hundrede Billedtekster giver det en Rigdom af eksakte Oplysninger om dansk Bondekultur. Her er ingen moderne Fraser, men lutter saglig Oplysning. Men denne Oplysning er gennemglødet af Kærlighed til sit Emne.“

Børsen.

Indb. 26,00, i Vælskbind 40,00.

humør. Fæsten indledes med, at de Unge gaar omkring Juletræet, der straalere med mange levende Lys mellem Grenene. De gamle kendte Julesalmer faar atter Liv i Ungdommens Struber. Efter et Par Salmer læser Sognepræsten Juleevangeliet og taler om Budskabet om Fred paa Jorden. Saa synger man igen nogle Salmer. Derpaa deles Træets forskellige Godter blandt de mange Unge, ligesom der vanker en Appelsin (i disse Aar et Æble) til hver. Naar Træets Lys er brændt ned, flyttes det hen i et Hjørne af Salen, og saa tager Musikken fat. De Unge faar Lov at svinge sig i Dansen til Midnatsklokken falder i Slag.

Vi Unge, der har rystet X-bys Støv af vore Sko,

savner hver 3. Juledag Juleballet i X-by Gymnastiksal.

Enhver „Strejfer“ kan ikke slippe gennem Døren ind til X-bys Baller. Der holdes streng Jutits. Kun Medlemskortet giver Adgang.

Meget afhænger af Ledelsen, vil man sige. Javel, men ikke alt. I X-by har man ikke altid det egnede Emne at sætte i Formandsstolen. Men det gaar alligevel. Og man bygger paa Tradition. Det Grundlag, der blev lagt for Ungdomsarbejdet for Aartier tilbage, er solidt... og paa det vil de kommende Slægters Ungdom sikkert ogsaa bygge.

Erik Strømgaard.

Slægtens Træ

Af L. Larsen Eske

I Gaardejer L. Larsen Eskes Have i Ønslev paa Falster findes dette gamle Graastenertræ, som nu er langt over Hundrede Aar gammelt, men stadig har bevaret sin Livskraft.

Der stod et Træ i min Moders Have,
dets Stamme var kun den sorte Rod,
og herfra Grene udgik saa lave,
at ned de bøjed' sig for vor Fod.

Det plantet blev hin Skærtorsdagmorgen,
da England dundred' for København,
og Sagnet siger, det var af Sorgen,
sig Grenen knuged mod Jordens Favn.

Det stod saa mangen en Foraarsmorgen
med Grene fulde af Blomstersne,
og altid da var det os en Borgen:
Til Høst vi skulde dets Frugter se.

Af Frugt nedtyngt sig bøjed' Grenen
tæt mod den Jord, hvorfra den kom,
og aldrig smagte jeg Gravenstenen
som den, der randt af din Helligdom.

Og Slægtens Poder, i dine Grene,
fra de var spæde har kravlet op —
af Havens Træ'r var der kun det ene,
som ikke bød deres Klatren stop. —

Naar Sommersolen sig drog tilbage,
og Aftenvinden var slumret ind,
lød fra dit Sæde i Ungdoms Dage
saa mangen Sang fra min Violin. —

Du som en Bauta staar end tilbage
om Slægten her, der som du slog Rod. —
Saavel i Sorgens som Glædens Dage
et Vidne til, som den gik og stod.

Ja Vidne, som kunde mangt fortælle
om, hvad som Skaberen gav og tog. — —
Dog bedst maaske du det ej kan melde —
har end du Blade, du er ej Bog. — —

Du blev med Ald'ren ej mere kroget —
blot lidt paa Hæld mod din Blomsterseng.
Og jeg? Ja, jeg fik vel aldrig noget
alvorligt Tag i min Harpestring. — —

Maaske vi lidt os ved Tanken krymper —
dog skjult i Hjertet vi har et Haab:
At du — som jeg — vi har begge Ymper,
hvoraf kan komme en Genfødsdaab.

Vedtægter

for

Foreningen til Bevarelse af danske Slægtsgaarde

Foreningens Formaal er: at værne om og bevare de danske Slægtsgaarde, saaledes at de forbliver i Slægtens Eje, og derigennem ogsaa at give de Medlemmer af Slægten, som ikke forbliver paa Fødegaarden, et fast Holdepunkt, et Sted, hvor de kan bevare Forbindelsen med den Rod, hvoraf de er rundne.

Foreningen vil fremme dette Formaal

- a. gennem et kulturelt Oplysningsarbejde ved at hjælpe Slægterne til at efterforske deres Slægts og Gaards Historie, ved at faa dem til at bevare Ejendomme og Dokumenter af Mindeværdi og kulturhistorisk Værdi og ved Slægtsgaardssammenkomster m. m., alt ud fra det Synspunkt, at Slægtstradition og Kendskab til Fortiden er af Værdi for den enkelte og forankrer denne i det Folk, hvori han eller hun hører hjemme.

Til Fremme af Kendskabet til Slægsgaardenes Historie er der i Tilknytning til Foreningen oprettet et særligt Institut „Slægtsgaardsarkivet“. Dette er en selvejende Institution med selvstændigt Regnskab og egen Bestyrelse, derunder Historikere og Slægtsforskere, men Foreningen yder efter Vedtagelse paa det aarlige Repræsentantskabsmøde Forstrækninger til Arkivet, saaledes at dets Arbejde sikres. Foreningen vil navnlig benytte Arkivet til at fremskaffe de Oplysninger, der kræves for at give Medlemmerne det under Post 3 omtalte Slægtsgaardsdiplom. Fvforeningen har Ret til at vælge et Medlem af Bestyrelsen for Arkivet.

- b. gennem den af Foreningen oprettede „Slægtsgaardenes Hjælpefond“, der har til Formaal at yde økonomisk Støtte til at bevare danske Slægtsgaarde i Slægten. Hjælpefondens Organisation og Virksomhed er fastsat i særlige Vedtægter.
- c. gennem et Arbejde for at opnaa Lovgivningsmagtens Støtte til, at Slægtsgaardene forbliver i Slægten, navnlig ved hensigtsmæssige Arve-regler for Landejendomme, ved Lovregler, der skal hindre, at Landejendomme gøres til Genstand for Spekulation eller erhverves alene som Pengeanbringelse, og eventuelt ved en Slægtsgaardslovgivning, der skal sikre Ejendommens Bevarelse i Slægten, saalænge noget arveberettiget Medlem af denne har Vilje og Evne dertil.

Saafernt der i andre nordiske Lande findes eller dannes Foreninger af samme Art, vil Foreningen søge Samarbejde med disse.

2.

Som Medlem af Foreningen kan optages enhver dansk Jordejer, hvis Slægt i mere end 100 Aar har ejet eller drevet det Land- og/eller Skovbrug, som vedkommende nu staar som Indehaver af. Til Medlemmer, der ønsker det, udstedes der af Slægtsgaardsarkivet efter forudgaaende Undersøgelser et Diplom mod et Gebyr til Foreningen svarende til 2 Aars Medlemskontingent, dog mindst 15 Kr.

3.

Kontingentet er fastsat saaledes:

For Ejend. paa under 15,000 Kr.	Ejendomssk.	3 Kr.
” ” mellem 15—50,000 ”	”	5 ”
” ” ” 50—100,000 ”	”	10 ”
” ” over 100,000 ”	”	15 ”

Kontingentet betales ved Begyndelsen af hvert Regnskabsaar, der svarer til Kalenderaaret. Medlemmerne binder sig ikke til andet og mere end Kontingentet.

Af Foreningens Overskud overføres Halvdelen til „Slægtsgaardenes Hjælpefond“.

4.

Som ekstraordinære Medlemmer kan optages Enkeltpersoner og Institutioner, som for at støtte Sagen betaler mindst 5 Kr. om Aaret. Livsvarigt ekstraordinært Medlemsskab kan opnaas ved at betale mindst 200 Kr. een Gang for alle. De ekstraordinære Medlemmer har ingen Stemmeret og ingen Rettigheder, men faar tilsendt Medlemsbladet samt andre Publikationer, som gratis tilstilles Foreningens Medlemmer.

5.

Udmeldelse af Foreningen kan ske med 1 Aars Varsel til 1. Januar.

6.

Foreningen opretter Amtsorganisationer med en særlig Amtsbestyrelse paa 5 til 7 Mand i hvert Amt, ligesom der vælges en Tillidsmand for hvert Sogn, hvori der er Slægtsgaarde. Amtsbestyrelsen konstituerer sig selv med Formand, Sekretær og Kasserer. Amtsbestyrelsen udpeger et eller flere Medlemmer til at repræsentere Amtet i Foreningens Repræsentantskab. Amtsorganisationen holder et Møde forud for Foreningens Aarsmøde, og herpaa foretages de forskellige Valg samt aflægges Beretning og Regnskab. Amtsorganisationerne faar aarligt inden 1. April 50 Øre af hvert i Amtet bostidende Medlems Kontingent, dog ikke for det

første Aars Medlemskab. Bestyrelsen kan udpege de Sognetillidsmænd, der ikke vælges paa Mødet.

Der kan i et Amt oprettes Kredse for en Del af Amtet med en egen Bestyrelse. Valg af Repræsentanter foretages dog i saa Fald af Kredsene i Forening.

7.

Foreningens højeste Myndighed er Repræsentantskabet. Dette afholder et Aarsmøde i April Kvartal, skiftevis i de forskellige Landsdele. Ekstraordinært Repræsentantskabsmøde kan indkaldes, dersom Flertallet af Repræsentanterne eller Flertallet af Bestyrelsens Medlemmer ønsker dette. Alle Afgørelser træffes ved almindeligt Flertal.

Repræsentantskabet består af 1 Medlem fra Amtskredse med under 200 Medlemmer, 2 Medlemmer fra Amtskredse med 2—400 Medlemmer og 3 Medlemmer fra Amtskredse med mere end 400 Medlemmer.

Repræsentanternes Rejseudgifter refunderes af Foreningen med Billet til Fællesklasse Bane eller Skib og Diæter 10 Kr. pr. Dag.

8.

Paa Repræsentantskabsmødet vælges en Dirigent, der aflægges Beretning og Regnskab, der vælges Bestyrelse og tages Stilling til foreliggende Spørgsmaal. Til Repræsentantskabsmødet kan være knyttet Foredrag samt Udflugter m. m.

9.

Bestyrelsen består af mindst 7 Medlemmer, hvoraf 1 Medlem vælges af „Foreningen af Skov- og Landejendomsbesiddere“ og 1 repræsenterer de smaa Landejendomme og Husmandsbrug. Det første Aar afgaar 4 Medlemmer, eventuelt ved Lodtrækning, og de øvrige det følgende Aar. Genvalg kan finde Sted.

Bestyrelsen konstituerer sig selv med Formand og Næstformand. Bestyrelsen antager en Sekretær og en Kasserer.

Bestyrelsen er ulønnet. Dens Rejseudgifter refunderes af Foreningen efter Regning.

10.

Foreningens Regnskab revideres af en statsautoreret Revisor, der vælges af Repræsentantskabet.

11.

Foreningens daglige Arbejde ledes af en Sekretær, der besørger Korrespondancen samt leder Organisationsarbejdet og assisterer Bestyrelserne i de lokale Kredse.

12.

Foreningen kan ophæves, dersom dette vedtages paa to ordinære Repræsentantskabsmøder, eller

Flertallet af Medlemmerne skriftligt kræver dette. Foreningens eventuelle Midler overgaar i saa Fald til „Slægtsgaardsarkivet“.

Disse Vedtægter er vedtaget paa Foreningens ekstraordinære Generalforsamling den 13. November 1943.

(Fortsat fra Side 2.)

regnet med at kunne faa for 1800 Kr. Annoncer i Bladet, men har kun faaet en Brøkdel heraf. Skylden er selvfølgelig de vanskelige Tider, idet Firmaerne ikke vil avertere, fordi de ikke har noget at sælge. Men paa den anden Side er det maaske værd at minde Firmaerne om, at det er godt at bevare Navnene i det købende Publikums Erindring — og vi beder vore Medlemmer om at faa de Landbrugsfirmaer, som de især har Kendskab til, til at bringe en Annonce med Firmaets Navn i.

*

Mens vi er ved Medlemsbladet, skal det ikke skjules, at Bladet vilde have været endnu betydeligt dyrere for os, hvis ikke „Holbæk Amts Venstreblad“, som trykker Bladet, havde stillet sig saa velvillig overfor os i flere Anledninger. Vi har da saaledes ogsaa nogenlunde kunnet holde de budgetterede Udgifter ved Trykningen af Bladet til Trods for, at saa at sige alle Numre har været paa mere end 12 Sider.

*

Præstø Amt er nu det Amt, hvor Foreningen har de fleste Medlemmer. I hele Amtet er der 645 Medlemmer, som fordeler sig med 329 paa Bjæverskov, Fakse og Stevns Herreder, 189 paa Tybjerg, Hammer og Baarse Herreder og 127 paa Møen.

*

Om kort Tid udsender Majoratsforeningen i Kommission hos Gyldendal en stor og smuk illustreret Bog „Herregaardene og Samfundet“. Den er redigeret af vor betydeligste Ekspert paa Omraadet, Dr. Therkel Mathiesen, som ogsaa selv har skrevet flere af Bogens Kapitler. Medarbejdere har iøvrigt været Dr. phil. Hans Jensen, Sekretær Karl Madse, Skovrider H. Bavngaard og Fuldmægtig, cand. polit. A. Clausager. Majoratsforeningens Formand, Kammerherre, Lensgreve Bernstorff-Gyldensteen har skrevet Bogens Forord.

*

Paa Østdanske Turistforeningers Aarsmøde holdt Lektor, Dr. phil. Vilh. Lorentzen et Foredrag om gamle Bygningers Bevarelse og sagde bl. a.: „De gamle Bygninger, Kirker, Slotte, Herregaarde, Borgerhuse, giver historisk Perspektiv. De er selv Hi-

storie, en talende, ofte meget veltalende Del af vor Fortid, noget af det, der styrker os i Bevidstheden om det forbindende og fortsatte i vort Folks Tilværelse gennem Aarhundreder. Den Arv af god og skøn Bygningskunst, vi har faaet fra Fædrene, er som en Kapital, hvis Renter vi alle nyder godt af. Men vi er ofte letsindige. Vi tager op af Kapitalen og formindsker den Aar for Aar. Nu er det ikke Meningen, at man ikke maa rive gamle, veltjente Bygninger ned, men de bedste bør og skal skaa-nes. Tit kan det gøres ved, at man forsøger at bringe dem i levedygtig Stand“.

*

Foreningens Sekretær, C. h. r. D a m m, har paa Sønderjysk Forlag i Haderslev udsendt 2 Bøger, en sønderjysk Slægtsfortælling „Slægten paa Egegaard“, som er udkommet for kort Tid siden, og Romanen „Vejen tilbage“, der udkom omkring 1. Oktober.

*

De i Teksten anbragte Vignetter er af den unge Kunstner A r n e G r u n d o r f.

*

Foreningen afholder i December Maaned 2 Møder, nemlig Tirsdag den 14. December paa „Tinglevhus“ i Tinglev og Onsdag den 15. December i „Fyns Forsamlingshus“ i Odense. Begge Steder taler Sagfører, cand. jur. M. Hesselbjerg om Foreningens Maal og Midler. Paa Møderne vil man især komme ind paa Arbejdet med at skabe en Hjælpefond, ligesom man vil drøfte de Forslag, der kan fremsættes for at sikre Landbrugsejendomme i Slægterne. Sagfører Hesselbjerg er utvivlsomt den Jurist, der er bedst inde i Lovene vedrørende Slægtsgaardene, og det saavel for vort eget Land som for Nabolandene, saa vi haaber, at de flest mulige Slægtsgaardsejere vil overvære Møderne.

ANETAVLER!

Enhver Slægtsgaardsejer bør have sin Anetavle. En saadan Anetavle giver Oplysninger om Forældre, Bedsteforældre, Oldeforældre, Tipoldeforældre osv. — eller om 4—8—16—32 eller endnu flere Aner.

Slægtsgaardsejer med mange Aars Erfaring i Slægtsforskning tilbyder at udføre saadanne Anetavler i smukt Udstyr og til meget billig Pris. Skriv efter Tilbud under Mærke „Anetavle“.

I Slægtsgaardens Fodergang
bør aldrig mangle

Granddanoissan Kødbenmel

med Jod og Jern.

Dette værdifulde Foder tilfører Dyrene, hvadenten det er Køer, Heste eller Svin, sund animalsk Æggehvide samt livsvigtige Metal- og Mineralsalte.

Desværre skal der under de nuværende Forhold Mærkes til Køb af denne Vare, og har De saadanne, er vi selvfølgelig straks til Tjeneste, ellers melder vi os til Tjeneste den Dag, der atter er fri Handel.

A/S Fabriken Grand Danois

Telefoner: Central 12571 - 12572 - 8030

Kresten Foged

statsaut. Revisor

Tlf. Øbro { 30
5000

Østerbrogade 88
København

Køb og Salg

Har De en Hest, Ko eller andet at sælge, f. Eks. Avlsdyr, skulde De prøve at annoncere i „Slægts- gaarden“, det skulde være mærkeligt, om der ikke blandt Læserne fandtes en Køber! — Og saa støtter De Bladet og dermed Foreningen.

Annoncer kan sendes direkte til

„Slægtsgaarden“s Ekspedition,
Dossieringen 14, København.